

گزارش اقتصادی شاپرک

دی ۱۳۹۷. شماره ۴۳

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱.۱. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
۱۹.....	۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲. شاخص های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۷
۲۶.....	۲.۱. آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک
۲۸.....	۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش های شاپرکی
۲۹.....	۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۴۰.....	۲.۲. نفوذ منطقه ای
۴۰.....	۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۱.....	۲.۲.۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۲.....	۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۷.....	۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۸.....	۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش های کارتهخوان فروشگاهی در استان های کشور
۵۰.....	۲.۳. شاخص های پراکندگی مبلغی تراکنش ها
۵۰.....	۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش شبکه

- ۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها ۵۴.
- ۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش ۵۵.
- ۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۶۱**
- ۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۲.
- ۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۲.
- ۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵.
- ۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶.
- ۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۹**
- ۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۷۰.
- ۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۷۰.
- ۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۲.
- ۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۶.
- ۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۸۰.
- ۴,۱,۵. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindal - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۳.
- ۴,۱,۶. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindal - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵.
- ۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۷.
- ۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۱.
- ۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۲.
- ۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴.
- ۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۸.
- ۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۳.
- ۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۷.
- ۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۱۱**
- ۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۱۱.
- ۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۲.
- ۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۴.
- ۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۷.
- ۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۹.
- ۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۲.
- ۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۳.

۵,۲,۲.....	سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۱۲۴.....
۵,۲,۳.....	سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۱۲۵.....
۵,۲,۴.....	سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک	۱۲۷.....
۵,۲,۵.....	اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۱۲۹.....
۵,۳.....	سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده	۱۳۲.....
۵,۴.....	کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش	۱۳۹.....
۵,۴,۱.....	کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید	۱۴۰.....
۶.....	جمع‌بندی	۱۴۹.....
۷.....	واژه‌نامه	۱۵۹.....

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه ۱۳۹۷... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر دی ۱۳۹۷..... ۳۴
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۳۹۷..... ۳۶
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷..... ۳۷
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۳۹۷..... ۳۸
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۳۹۶ و دی ۱۳۹۷..... ۳۹
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۳۹۷..... ۴۳
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۳۹۷..... ۴۴
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۳۹۷..... ۴۸
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۳۹۷..... ۴۹
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۷..... ۵۲
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۷..... ۵۳
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۳۹۷..... ۵۷
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۳۹۷..... ۵۸
- شکل ۱۹-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۳۹۷..... ۶۳
- شکل ۲۰-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷..... ۶۴
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷..... ۷۰
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷..... ۷۱

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷ ۷۴
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷ ۷۶
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۷ ۷۸
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۷ ۸۰
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۹۷ ۸۲
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - دی ۱۳۹۷ ۹۴
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - دی ۱۳۹۷ ۹۷
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۳۹۷ ۱۰۶
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون ۱۰۸
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۷ ۱۱۲
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۷ ۱۱۳
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۳۹۷ ۱۲۵
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷ ۱۳۵
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷ ۱۳۶
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۳۹۷ ۱۳۷
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷ ۱۳۸

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۹۷.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۷.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر و دی ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۷.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۷.....	۳۳
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۷.....	۴۱
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۳۹۷.....	۴۱
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۴۲
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۴۵
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۴
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۷
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۹۷.....	۶۲
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۶۳
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۳۹۷.....	۶۴
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۶۵
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۶
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۳۹۷.....	۶۷
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-آذر و دی ۹۷.....	۷۳
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -آذر و دی ۹۷.....	۷۵

جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۷.....	۷۷
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۷.....	۷۹
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP -آذر و دی ۹۷.....	۸۱
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۳
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷.....	۸۴
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۷.....	۸۵
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - دی ۹۷.....	۸۶
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۷.....	۸۷
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-آذر و دی ۹۷.....	۸۹
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-آذر و دی ۹۷.....	۹۰
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - دی ۱۳۹۷.....	۹۲
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۳۹۷.....	۹۵
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - دی ۱۳۹۷.....	۹۹
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت -آذر و دی ۹۷.....	۱۰۰
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - دی ۱۳۹۷.....	۱۰۲
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت -آذر و دی ۹۷.....	۱۰۳
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۳۹۷.....	۱۰۴
جدول ۲۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - دی ۱۳۹۷.....	۱۰۹
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷.....	۱۱۴
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۳۹۷.....	۱۱۷
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۳۹۷.....	۱۲۰
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-آذر و دی ۹۷.....	۱۲۲
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۹۷.....	۱۲۳
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۱۳۹۷.....	۱۲۶
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - دی ۱۳۹۷.....	۱۲۷
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۱۳۹۷.....	۱۳۰
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آذر و دی ۹۷.....	۱۳۲
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۳۹۷.....	۱۳۲

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۳۹۷ ۱۴۰

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - دی ۱۳۹۷ ۱۴۳

جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی ۱۳۹۷ ۱۴۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۴۳ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای "شرکت به پرداخت ملت" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا اطلاع ثانوی مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های گزارش اقتصادی شاپرک برای شرکت "به پرداخت ملت" اطلاعات مربوط به آذر ماه می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۷ شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۵/۴۵ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۶۷ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۹۹/۰۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در دی ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه دی ۹۷ نسبت به آذر ۹۷	۲/۰۵ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه دی ۹۷ نسبت به آذر ۹۷	۰/۰۸ درصد
▼	رشد اسمی دی ۹۷ نسبت به دی ۹۶	۳۲/۸۳ درصد
▼	رشد حقیقی آذر ۹۷ نسبت به دی ۹۶	-۳/۴۹ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۷۵ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۶/۰۴ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۸۸/۲۰ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۳/۷۸ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۶/۲۲ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۱/۶۵ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۵۲ درصد
▲	مانده گیری	۵/۸۲ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۵۸۰/۱۹
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۲۱۵/۶۵
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۹۲/۸۵
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۷۱/۶۹

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۳۱/۱۴
▼	کارتخوان فروشگاه	۲۷/۴۷
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۸
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۷۹

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۵۰۴,۱۲۵ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۱۷,۳۱۵ عدد استان خوزستان
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۷۹ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۴۳/۹۹ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۶۹۹/۸۶
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۲۲	بانک ملت درصد ۲۴/۰۸
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۰/۹۵	بانک ملت درصد ۲۵/۵۹

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سلمان درصد ۲۲/۲۲	بانک ملت درصد ۳۰/۳۵
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۲۴/۸۰	بانک ملت درصد ۵۲/۳۹
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۷۶	بانک ملت درصد ۲۳/۳۹

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۰/۹۵	بانک پارسیان درصد ۲۱/۹۰
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت نوین آرین درصد ۲۲/۹۶	بانک ملت درصد ۶۰/۰۶
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۰۸	بانک ملت درصد ۲۳/۵۵

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۰۶۵	۱,۳۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۹۲۹	۴,۲۱۸
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۲۶	۹۹۷

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	درصد ۲۲/۵۴
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۵۲/۵۵
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۴۱

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۱/۱۲
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۷

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۵۴
خطای شاپرکی	درصد ۰/۳۸
خطای صادرکنندگی	درصد ۵/۳۸
خطای کاربردی	درصد ۹۱/۵۲
خطای کسب و کار	درصد ۱/۱۹

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۹/۲۵
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۷

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۲۶
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۳۵/۱۵

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در دی ماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۹۴
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۵۲۵

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	کارت اعتباری ایران کیش	درصد ۰/۶۱۴
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۰/۰۲۶

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	پرداخت نوین آرین	درصد ۳۵/۷۶
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	درصد ۱۰/۰۹

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های آبان، آذر و دی ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا مهر ماه ۱۳۹۷) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
آبان ۹۶	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر ۹۶	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی ۹۶	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۱۲/۵۰٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۱۷۸,۲۱۶,۰۸۱	۷/۶۶٪
مرداد ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۱,۷۸۶,۰۶۸,۴۲۵	۱۱/۵۱٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۱۱/۸۸٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱	۱۴/۶۴٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱۵/۴۵٪

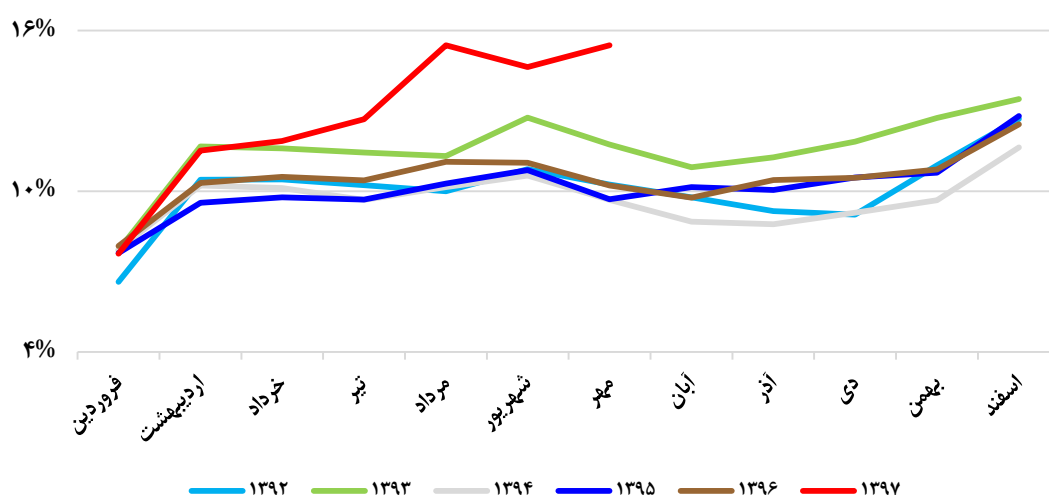
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا، از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در مهر ۱۳۹۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۵/۴۵٪ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه شهریور ۹۷، رشد ۰/۸۱ درصدی داشته است.

در ماه مهر ۹۷، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۶/۹۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۲۸ درصدی نقدینگی نسبت به شهریور ۹۷، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه شهریور را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های آبان، آذر و دی ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه سال ۱۳۹۷ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه ۱۳۹۷

۱,۱,۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۷

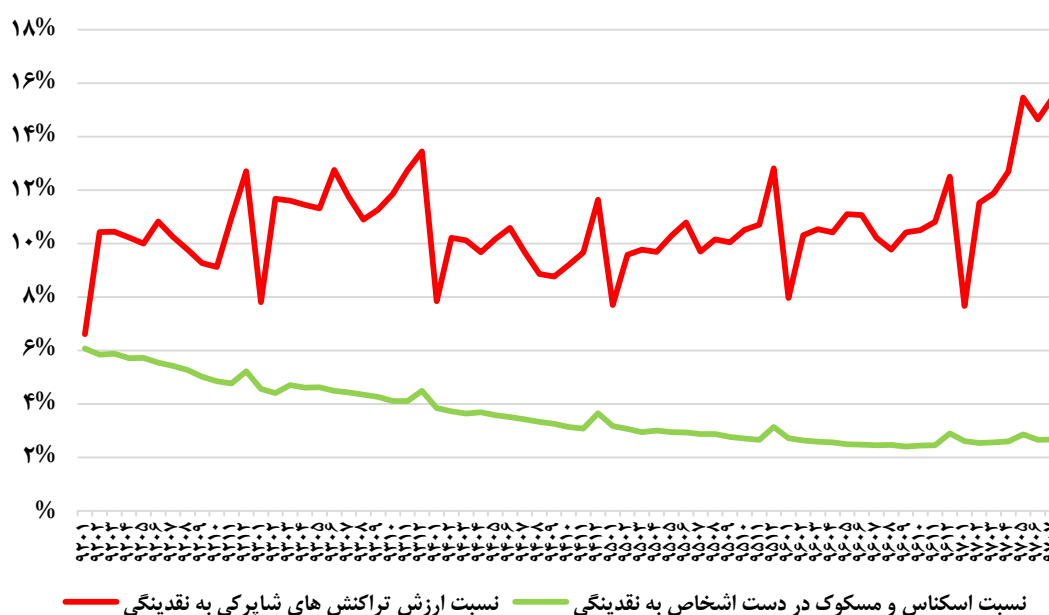
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
آبان ۹۶	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر ۹۶	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪
دی ۹۶	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۴۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۸۹٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۴۰۱,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۳۹۳,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۴۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲/۸۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۶٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪

در مهر ماه ۱۳۹۷، ۲/۶۷ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه شهریور ماه افزایش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در مهر ماه ۱۳۹۷ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۲۸ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۶۲ درصدی همراه بوده است.

۱،۱،۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا مهر ماه سال ۱۳۹۷) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۵/۴۵ درصد در مهر ماه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۶۷ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۴۰ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به

گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

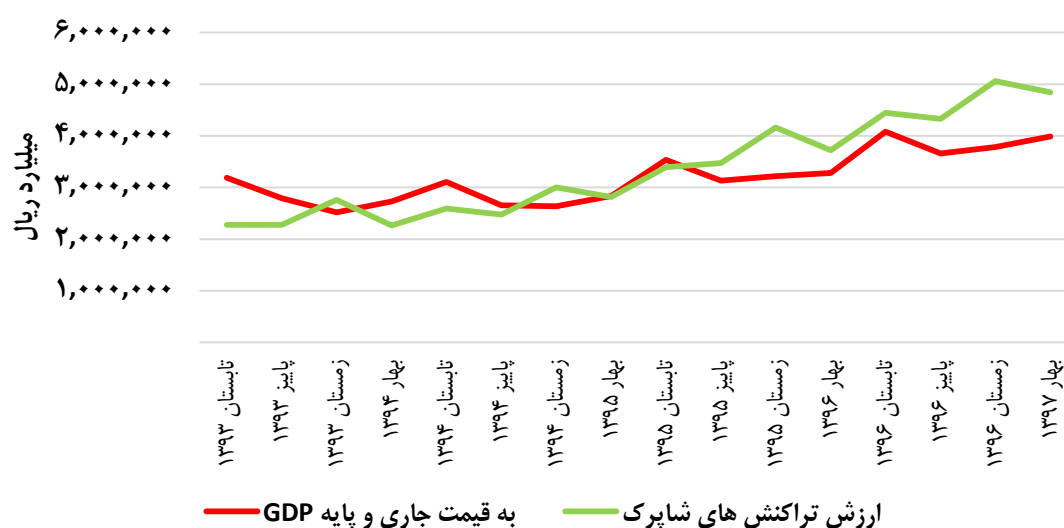
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسطه است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

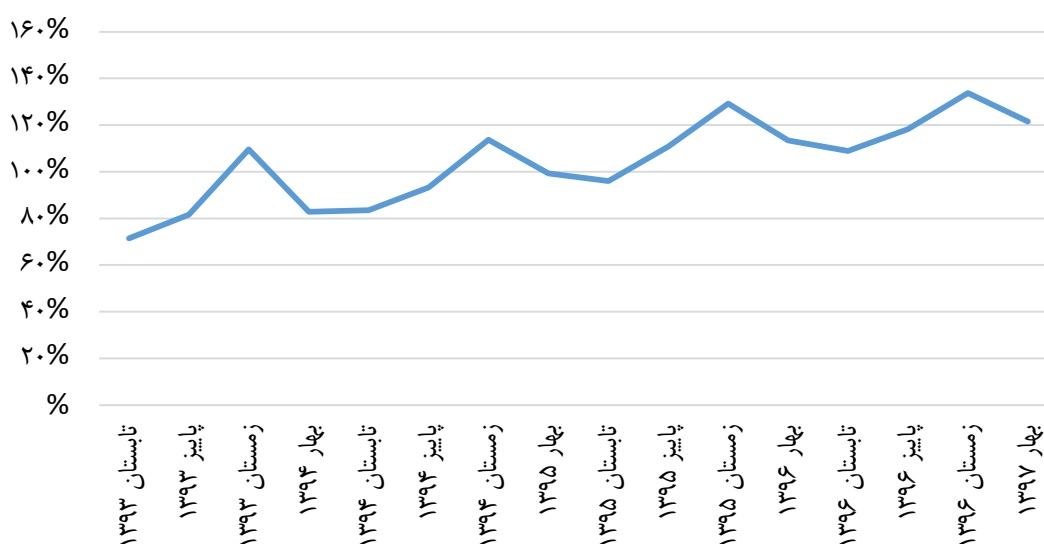
دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌های لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک

در دی ماه ۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در دی ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱,۸۵۸ میلیون تراکنش با ارزش ۲,۰۴۲ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آذر ماه رشد ۰/۱۵ درصدی در تعداد و ۲/۰۵ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آذر و دی ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۰/۱۵٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۲/۰۵٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک دی ۱۳۹۶، دی ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	دی ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۴۴۸,۹۵۲,۳۰۴	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۲۸/۲۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۳۲/۸۳٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های دی ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۸/۲۳٪ و از نظر ریالی ۳۲/۸۳٪ رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۰۰۰،۴۱۴،۵۵۳/۹۹	۲،۰۴۱،۵۱۸،۰۶۴/۱۷	۲/۰۵٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳،۱۸۶،۶۴۸/۳۵	۱۳،۱۹۶،۶۲۶/۱۴	۰/۰۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۵۱/۷۰	۱۵۴/۷۰	۱/۹۸٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه رشد ۲/۰۵ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در دی ۱۳۹۷ رشد ۰/۰۸ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳/۳۴	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴/۱۷	۳۲/۸۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۶۷۴,۳۰۱/۴۵	۱۳,۱۹۶,۶۲۶/۱۴	-۳/۴۹٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۱۲/۴۰	۱۵۴/۷۰	۳۷/۶۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI، سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۳۲/۸۳ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۳/۴۹- درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲.۱.۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد

بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۳۹۷ در قیاس با آذر ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۷

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	دی ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	
۲/۱۴٪	۱,۰۲۴,۲۰۴	۱,۰۰۲,۷۳۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۰/۶۴٪	۱,۱۵۰,۴۳۰	۱,۱۴۳,۰۹۸	ابزار پذیرش موبایلی
۲/۱۵٪	۷,۲۵۱,۹۲۴	۷,۰۹۸,۹۵۳	کارتخوان فروشگاهی
۱/۹۷٪	۹,۴۲۶,۵۵۸	۹,۲۴۴,۷۸۹	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آذر ماه رشد ۱/۹۷ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار افزایش، افزایش ۲/۱۵ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه رشد ۲/۱۴ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۶۴ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است. لازم به ذکر است که در محاسبه تعداد ابزار پذیرش اینترنتی از تعداد ابزار اینترنتی آذر ماه شرکت "به پرداخت ملت" استفاده شده است.

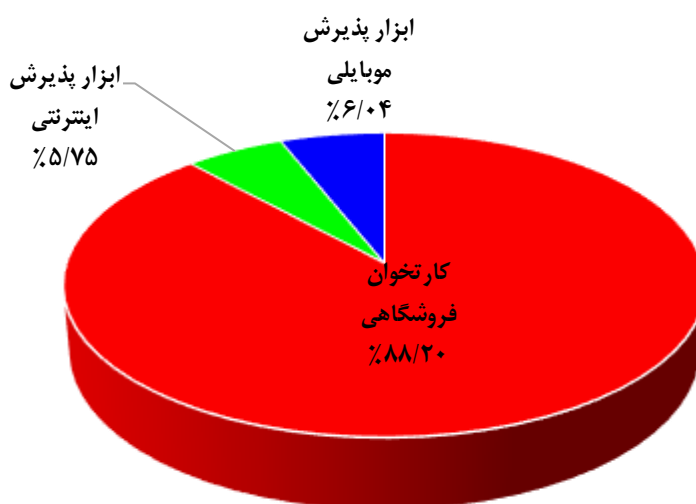
^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر دی ۱۳۹۷

دی ۱۳۹۷		آذر ۱۳۹۷		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	
۱۰/۸۷٪	۱،۰۲۴،۲۰۴	۱۰/۸۵٪	۱،۰۰۲،۷۳۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۲/۲۰٪	۱،۱۵۰،۴۳۰	۱۲/۳۶٪	۱،۱۴۳،۰۹۸	ابزار پذیرش موبایلی
۷۶/۹۳٪	۷،۲۵۱،۹۲۴	۷۶/۷۹٪	۷،۰۹۸،۹۵۳	کارتخوان فروشگاه
۱۰۰/۰۰٪	۹،۴۲۶،۵۵۸	۱۰۰/۰۰٪	۹،۲۴۴،۷۸۹	مجموع ابزارها

۲،۱،۴ عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۸۸/۲۰ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۷-۲ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۲۴,۲۰۴	۱۰۶,۸۹۶,۰۴۲	۱۰۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۵۰,۴۳۰	۱۱۲,۲۶۴,۸۸۴	۹۸
کارتخوان فروشگاه‌های	۷,۲۵۱,۹۲۴	۱,۶۳۸,۷۶۷,۹۲۱	۲۲۶
مجموع ابزارها	۹,۴۲۶,۵۵۸	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۱۹۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در دی ۱۳۹۷، ۱۹۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۶/۶۷ واحدی (۳/۲۷٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. در دی ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۳/۵۸ درصدی از ۱۰۱ تراکنش در آذر ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۸ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۷۶ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸/۹۵ واحد کاهش نسبت به آذر ۱۳۹۷ به ۲۲۶ عدد در دی ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۲۴,۲۰۴	۱۷۰,۶۱۸,۱۲۰	۱۶۶/۵۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۵۰,۴۳۰	۷,۳۲۷,۷۰۹	۶/۳۷
کارتخوان فروشگاهی	۷,۲۵۱,۹۲۴	۱,۸۶۳,۵۷۲,۲۳۵	۲۵۶/۹۸
مجموع ابزارها	۹,۴۲۶,۵۵۸	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۲۱۶/۵۷

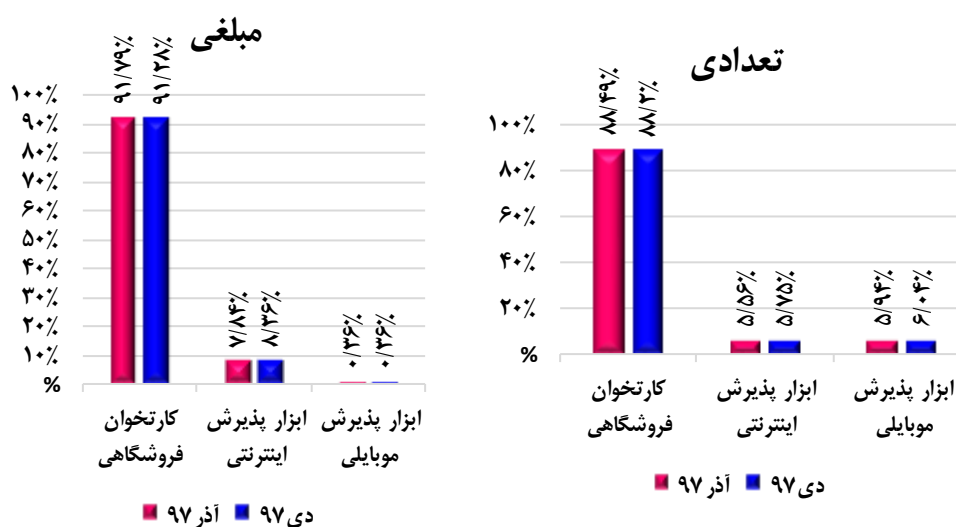
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۷ ماه با کاهش ۹۳/۱۸ میلیون ریالی به ۱۶۶/۵۹ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۱۴ میلیون ریالی نسبت به آذر ماه به ۶/۳۷ میلیون ریال به ازای هر ابزار در دی ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۲۵۶/۹۸ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت آذر ماه ۸۴/۷۸ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۶۸,۹۶۰,۴۲	۱۷۰,۶۱۸,۱۲۰	۱/۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۲,۲۶۴,۸۸۴	۷,۳۲۷,۷۰۹	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۳۸,۷۶۷,۹۲۱	۱,۸۶۳,۵۷۲,۲۳۵	۱/۱۴
مجموع ابزارها	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۱/۱۰

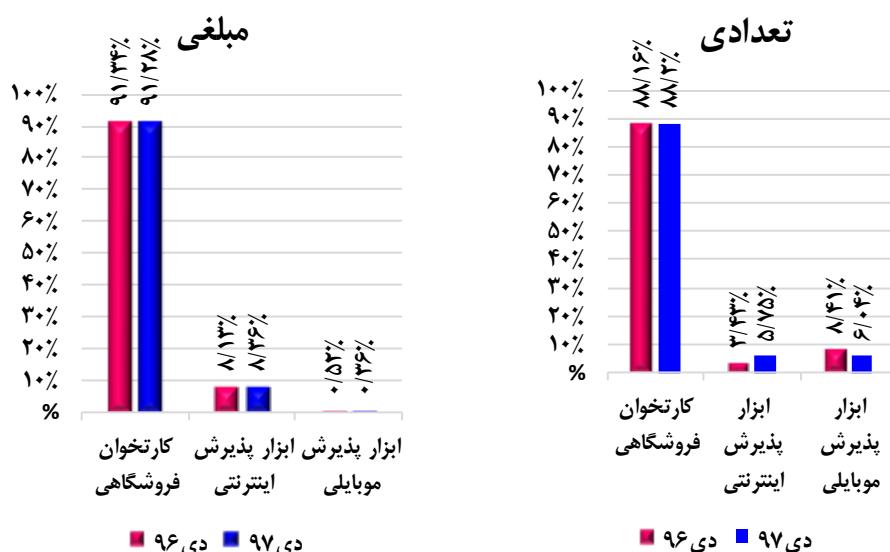
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های آذر و دی ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه به ترتیب کاهش ۰/۲۹ و کاهش ۰/۵۱ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر به ترتیب افزایش ۰/۱۹ و افزایش ۰/۵۱ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۱۰ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۰۴ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای دی ۱۳۹۷ و مقایسه آن با دی ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۶ و دی ۱۳۹۷

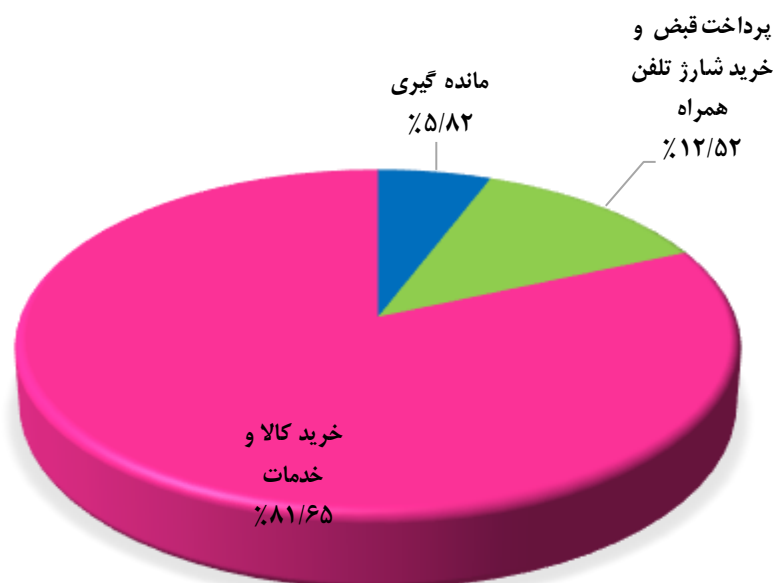
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در دی ماه ۱۳۹۷ نسبت به دی ۱۳۹۶ به ترتیب با افزایش ۰/۰۴ و کاهش ۰/۰۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۲/۳۳ درصدی و افزایش ۰/۲۳ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۲/۳۷ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۶ درصدی همراه بوده است.

۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در دی ۱۳۹۷، ۸۱/۶۵ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۲۶- درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۸۲ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

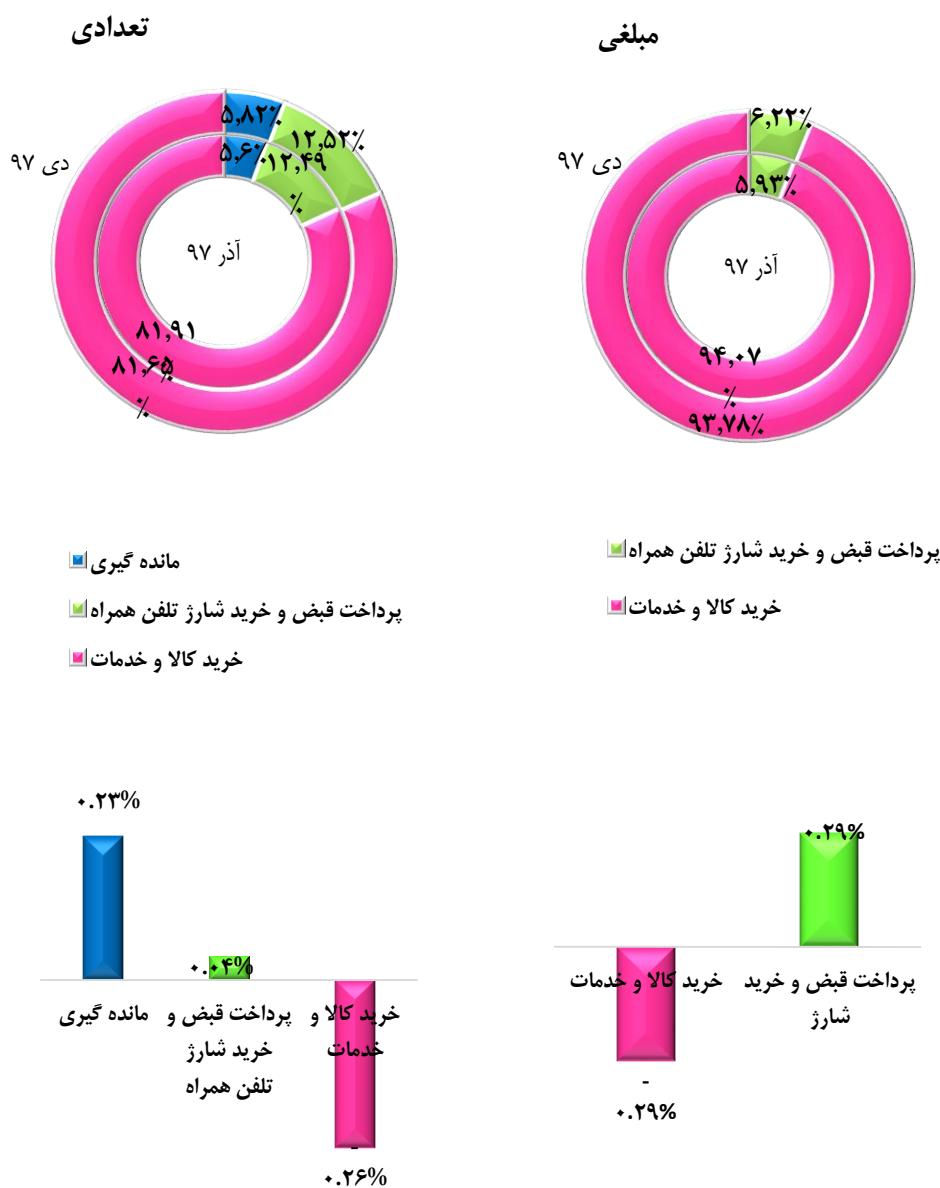
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۳/۷۸ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه دی ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

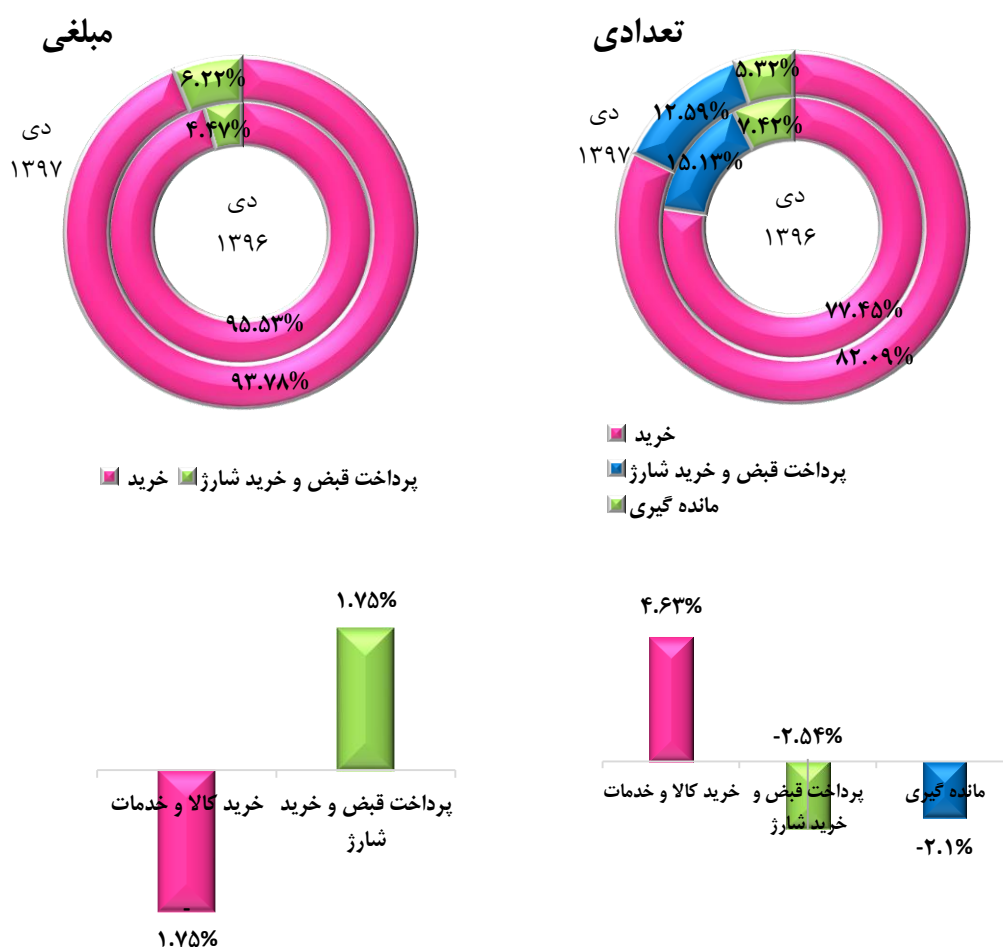

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به آذر ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها افزایش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۲۶- درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۰۴ درصدی و سهم تعدادی

تراکنش‌های مانده گیری " با افزایش ۰/۲۳ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در دی ماه با کاهش ۰/۲۹ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی دی ۹۶ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۳۹۶ و دی ۱۳۹۷

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۴/۶۳ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دی ۱۳۹۷ نسبت به دی ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۷۵- درصد کاهش داشته است. تعداد

تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۵۴- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۱۰- درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۳۸۰/۱۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۲۱۵/۶۵ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۷۱/۶۹ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۹۲/۸۵ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۲۴,۲۰۴	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۷۱/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۵۰,۴۳۰		۱۹۲/۸۵
کارتخوان فروشگاه‌های	۷,۲۵۱,۹۲۴		۱,۲۱۵/۶۵
کل ابزارها	۹,۴۲۶,۵۵۸		۱,۵۸۰/۱۹

در دی ۱۳۹۷ بیش از ۱,۵۸۰ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۲۱۶ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۷۲ و ۱۹۳ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در دی ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۶,۸۹۶,۰۴۲	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱/۷۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۲,۲۶۴,۸۸۴		۱/۸۸
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۶۳۸,۷۶۷,۹۲۱		۲۷/۴۷
کل ابزارها	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷		۳۱/۱۴

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در دی ماه سال جاری ۳۱/۱۴ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۷/۴۷ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

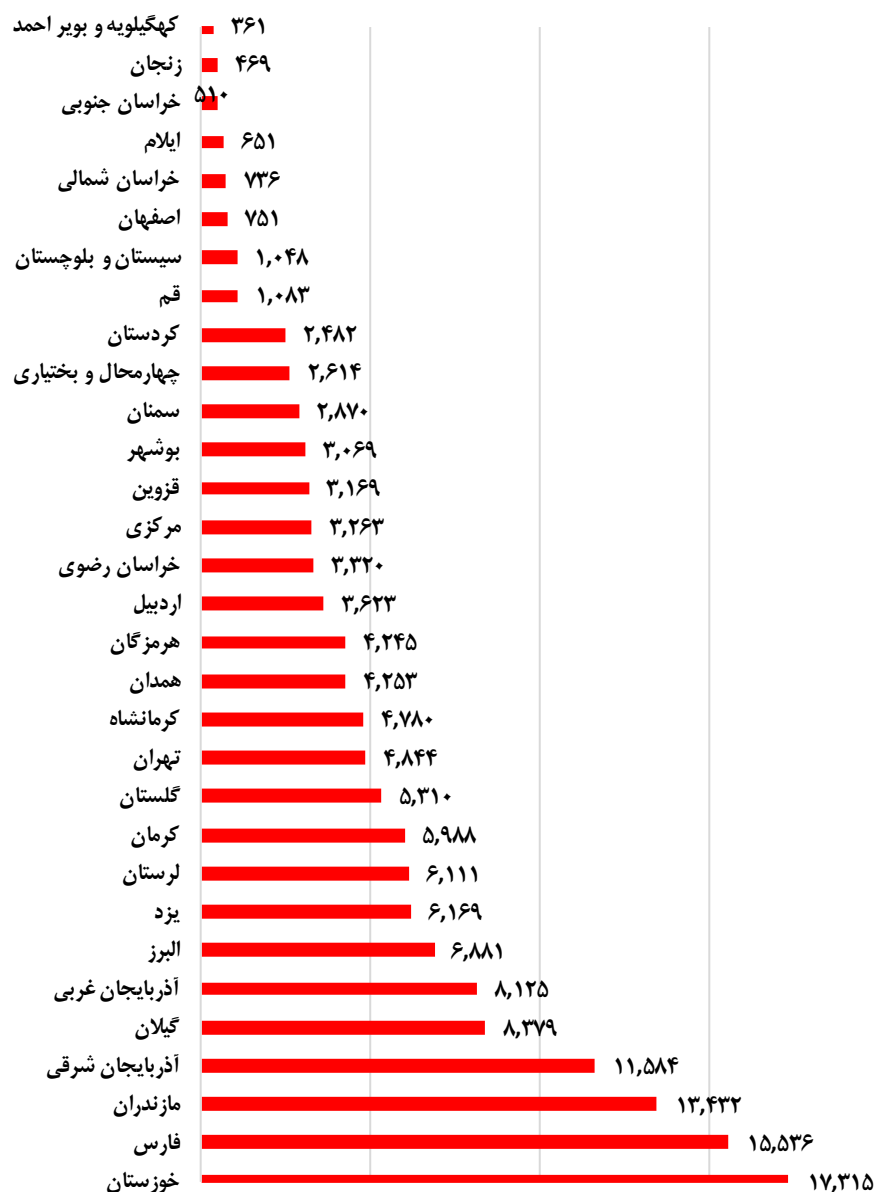
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۷

نام استان	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۹۹,۲۸۱	۱,۵۰۴,۱۲۵	۴,۸۴۴	۰/۳۲٪
خراسان رضوی	۵۴۱,۶۳۲	۵۴۴,۹۵۲	۳,۳۲۰	۰/۶۱٪
اصفهان	۵۰۷,۲۸۳	۵۰۸,۰۳۴	۷۵۱	۰/۱۵٪
فارس	۴۱۶,۱۶۴	۴۳۱,۷۰۰	۱۵,۵۳۶	۳/۷۳٪
خوزستان	۳۴۹,۶۴۲	۳۶۶,۹۵۷	۱۷,۳۱۵	۴/۹۵٪

همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در دی ۱۳۹۷ بوده‌اند.

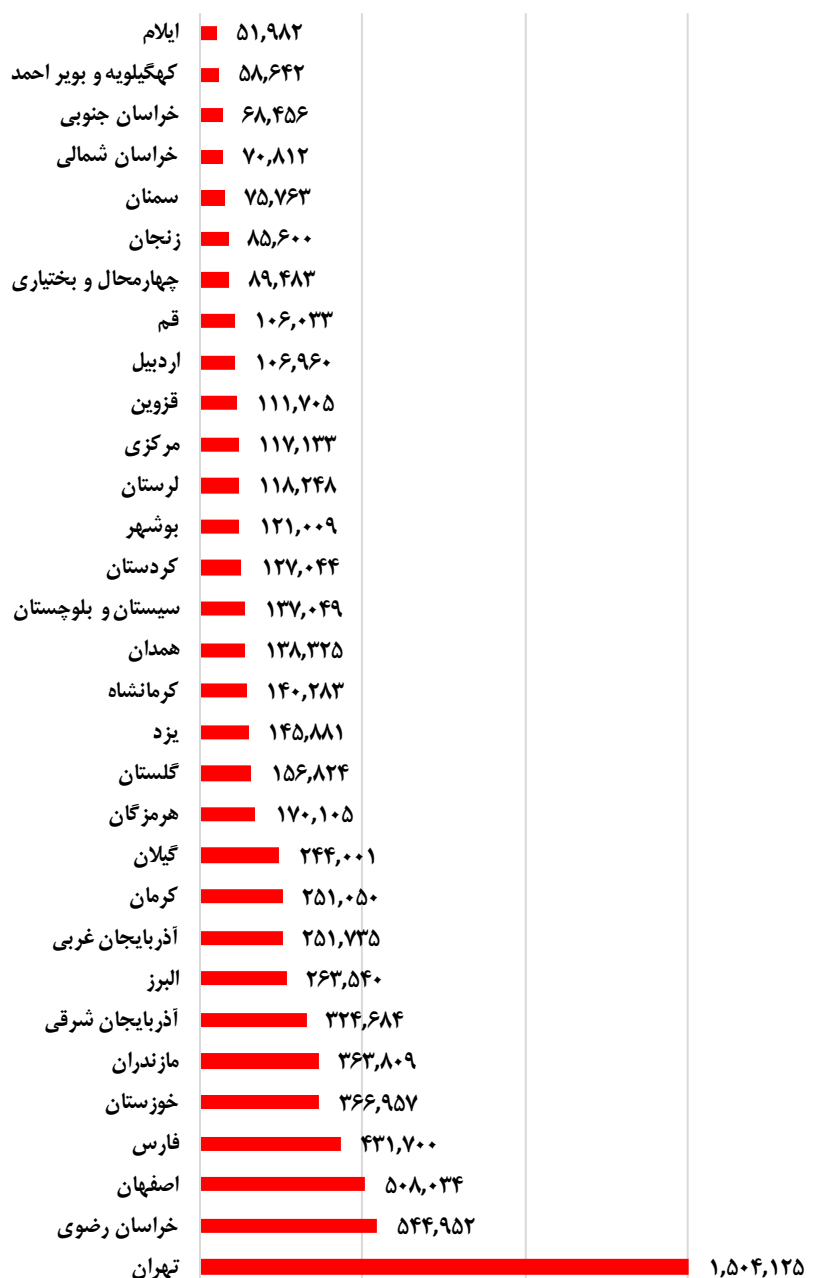
بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۳۹۷

در دی ۱۳۹۷ برآیند نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به آذر ماه در تمام استان‌های کشور مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به خوزستان با افزایش ۱۷,۳۱۵ عددی می‌باشد.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۳۹۷

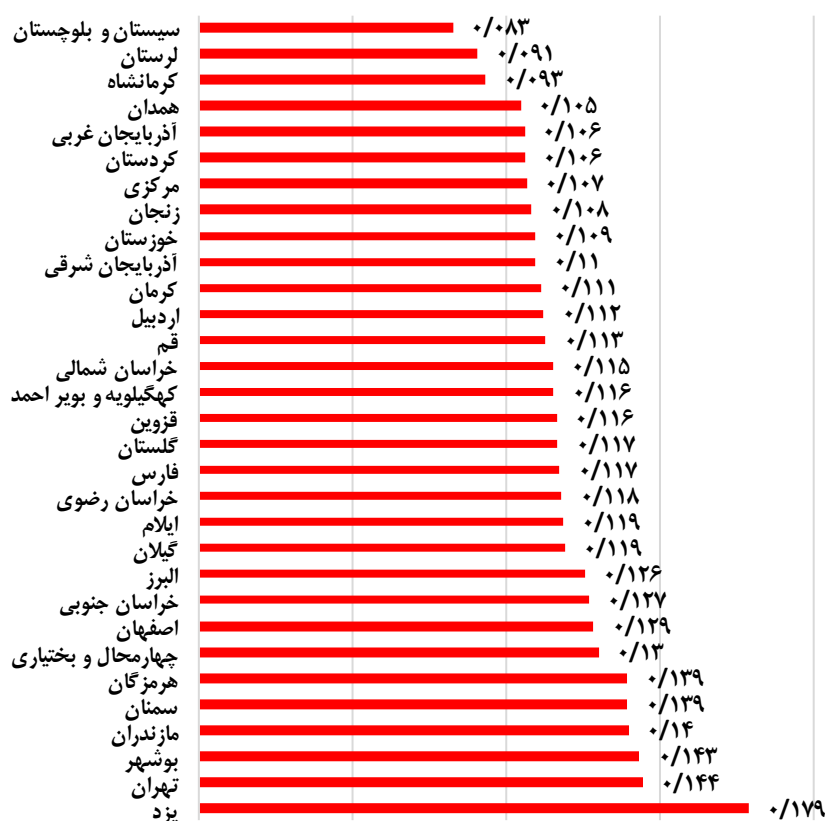
در ادامه توزیع کارتهخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۳۹۷

استان	تعداد سرانه ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۷۱	۰/۱۷۹	۴/۴۲٪
تهران	۰/۱۴۴	۰/۱۴۴	۰/۳۲٪
بوشهر	۰/۱۴۰	۰/۱۴۳	۲/۶۰٪
مازندران	۰/۱۳۵	۰/۱۴۰	۳/۸۳٪
سمنان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۹	۳/۹۴٪
هرمزگان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۹	۲/۵۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۶	۰/۱۳۰	۳/۰۱٪
اصفهان	۰/۱۲۸	۰/۱۲۹	۰/۱۵٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۶	۰/۱۲۷	۰/۷۵٪
البرز	۰/۱۲۲	۰/۱۲۶	۲/۶۸٪
گیلان	۰/۱۱۵	۰/۱۱۹	۳/۵۶٪
ایلام	۰/۱۱۷	۰/۱۱۹	۱/۲۷٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۸	۰/۶۱٪
فارس	۰/۱۱۳	۰/۱۱۷	۳/۷۳٪
گلستان	۰/۱۱۳	۰/۱۱۷	۳/۵۰٪
قزوین	۰/۱۱۳	۰/۱۱۶	۲/۹۲٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۰/۶۲٪
خراسان شمالی	۰/۱۱۴	۰/۱۱۵	۱/۰۵٪
قم	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۱/۰۳٪
اردبیل	۰/۱۰۸	۰/۱۱۲	۳/۵۱٪
کرمان	۰/۱۰۹	۰/۱۱۱	۲/۴۴٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۶	۰/۱۱۰	۳/۷۰٪
خوزستان	۰/۱۰۴	۰/۱۰۹	۴/۹۵٪
زنجان	۰/۱۰۸	۰/۱۰۸	۰/۵۵٪
مرکزی	۰/۱۰۴	۰/۱۰۷	۲/۸۷٪

استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	
کردستان	۰/۱۰۴	۰/۱۰۶	۱/۹۹٪
آذربایجان غربی	۰/۱۰۲	۰/۱۰۶	۳/۳۴٪
همدان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۵	۳/۱۷٪
کرمانشاه	۰/۰۹۰	۰/۰۹۳	۳/۵۳٪
لرستان	۰/۰۸۶	۰/۰۹۱	۵/۴۵٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۸۲	۰/۰۸۳	۰/۷۷٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۷

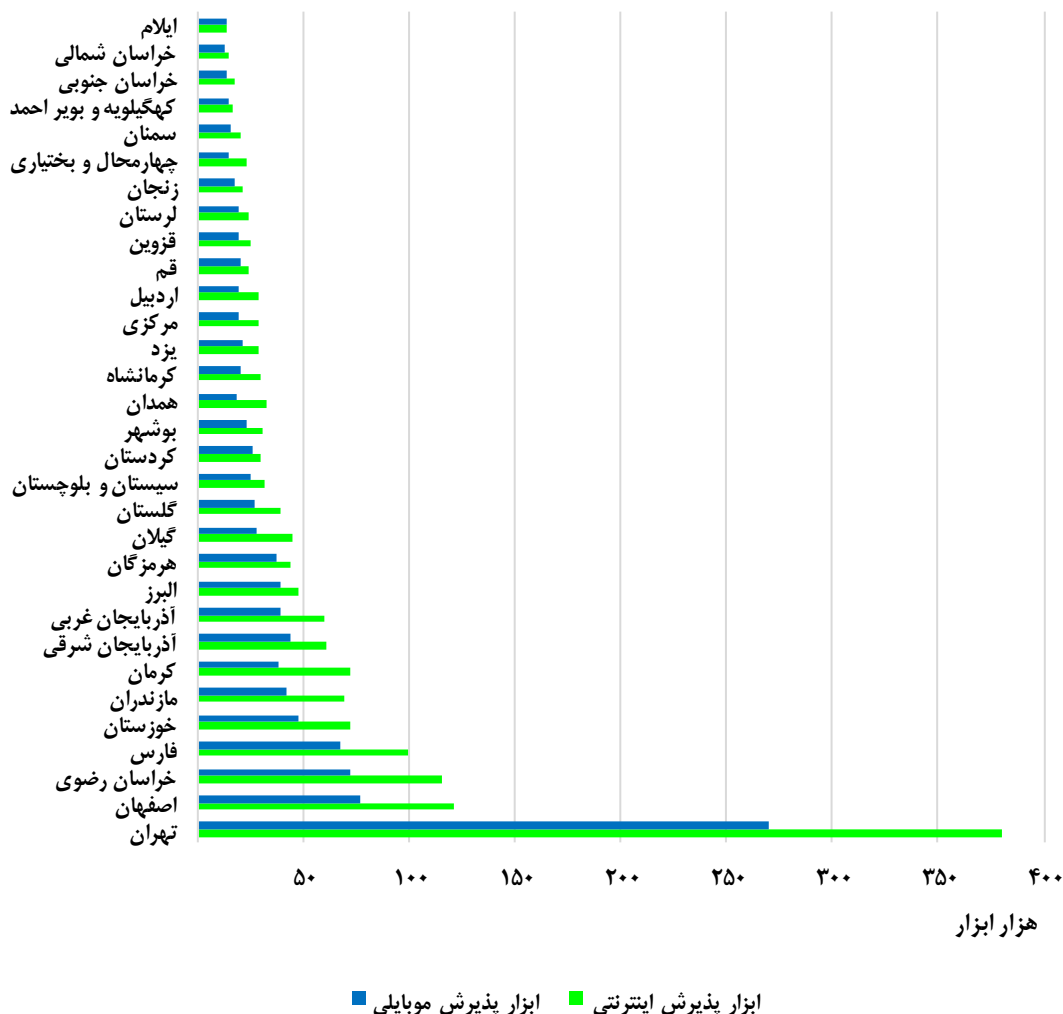
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای

۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در دی ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۲۱۶ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۲۱۶ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

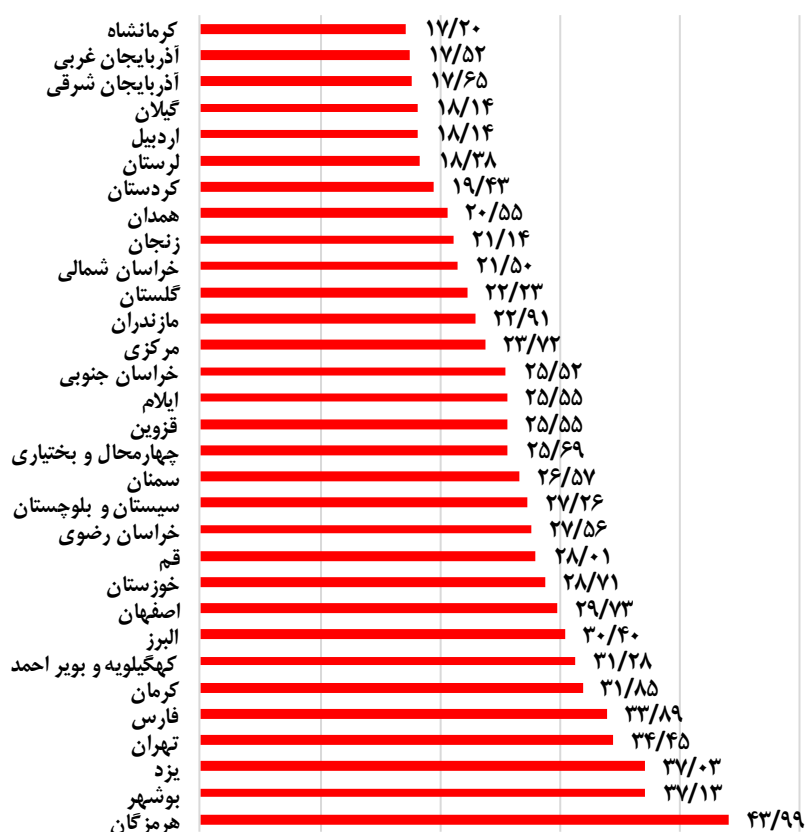
شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۳۹۷

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی

تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای دی ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و یزد در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در دی ۱۳۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در دی ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

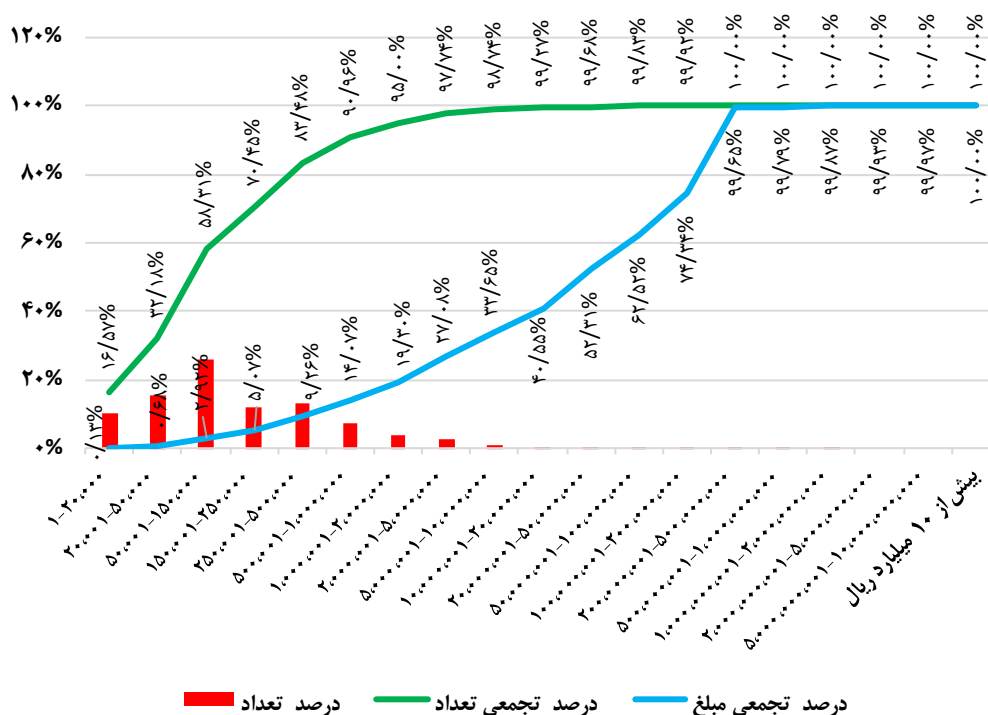
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

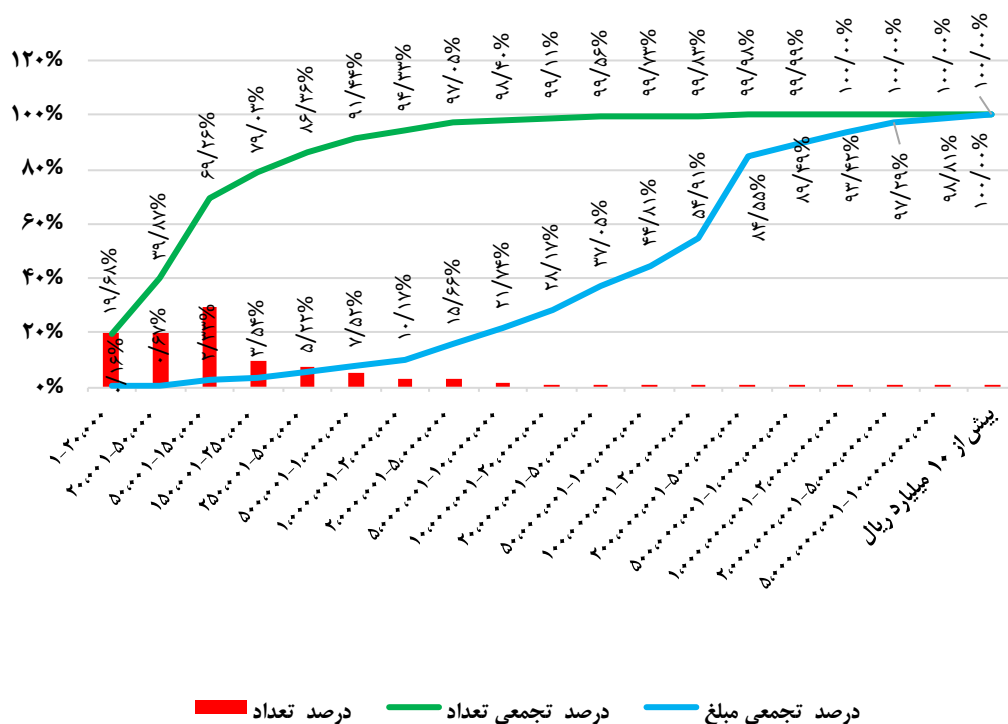
محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۶/۶۰ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در دی ماه ۱۳۹۷:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۵/۵۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۸/۲۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشنده‌ها، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۹/۵۵ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

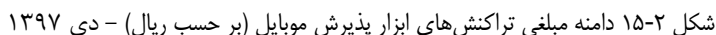

شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۹/۳۹ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۹/۰۳ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۱۵-۲ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهای فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۳/۲۵ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۶۷/۸۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

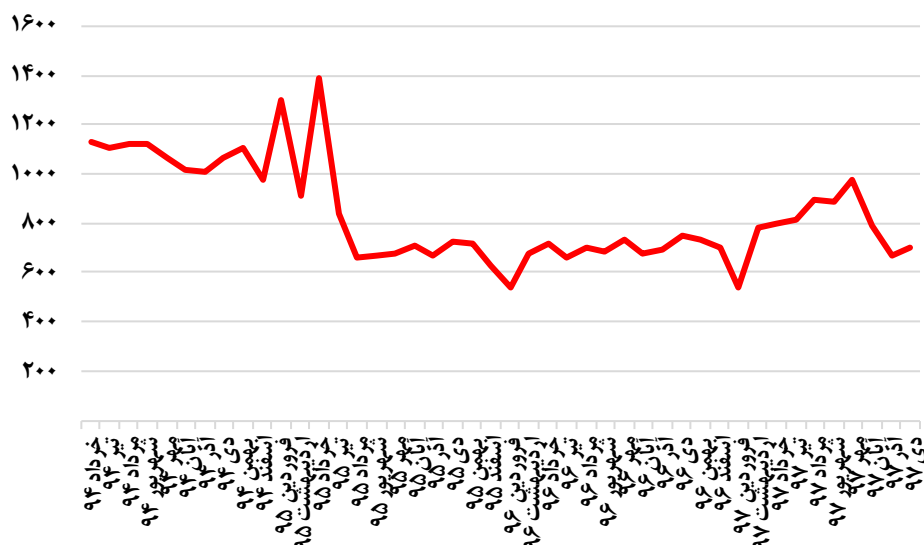
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در دی ماه ۱۳۹۷ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	دی ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۶	درصد تغییرات	دی ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	
۱/۳۳٪	۱۰,۰۹۴,۹۴۰/۹۶	۹,۹۶۲,۱۳۹/۱۱	۲/۸۰٪	۱۰,۰۹۴,۹۴۰/۹۶	۹,۸۱۹,۷۸۰/۱۱	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۸/۷۶٪	۱۴,۴۲۴/۲۳	۱۳,۲۶۱/۸۶	-۱/۷۸٪	۱۴,۴۲۴/۲۳	۱۴,۶۸۶/۰۸	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۶/۸۳٪	۶۹۹/۸۶	۷۵۱/۱۹	۴/۶۷٪	۶۹۹/۸۶	۶۶۸/۶۵	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۶/۸۳- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۴/۶۷ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۸۰ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۷۸- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۴/۶۷ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر رشد ۳۱/۲۱ واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

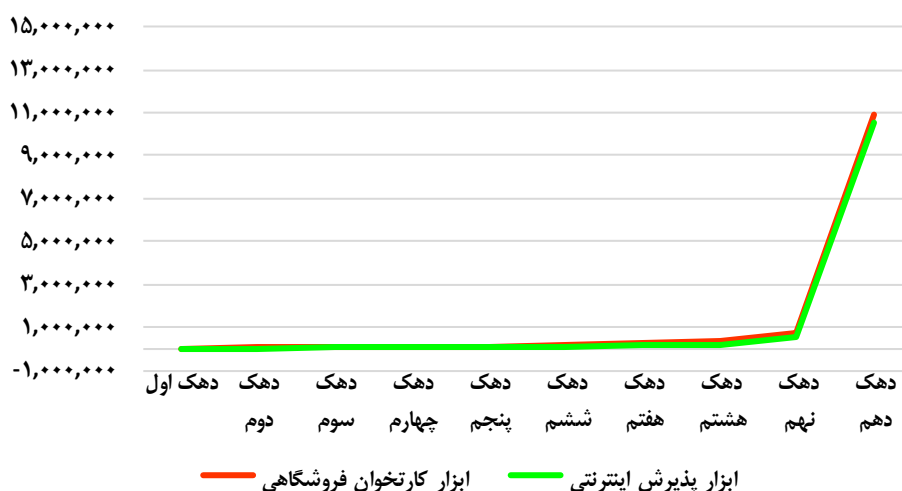
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹,۱۰۴/۶۸	۱۵,۲۳۸/۹۵	دهک اول
۲۲,۴۱۸/۹۱	۳۵,۴۹۲/۳۹	دهک دوم
۴۶,۹۱۶/۶۳	۵۴,۴۶۹/۴۰	دهک سوم
۵۴,۰۳۲/۰۲	۸۲,۸۴۰/۵۹	دهک چهارم
۷۱,۵۸۶/۶۲	۱۱۲,۵۴۹/۰۷	دهک پنجم
۹۶,۹۷۳/۴۹	۱۶۵,۶۹۱/۷۵	دهک ششم
۱۲۵,۷۱۴/۴۵	۲۳۶,۸۵۴/۱۸	دهک هفتم
۲۰۹,۷۹۴/۶۲	۳۶۸,۴۸۵/۲۸	دهک هشتم
۵۲۷,۴۸۷/۹۸	۶۹۵,۳۶۰/۰۳	دهک نهم
۱۰,۵۴۱,۲۶۴/۲۹	۱۰,۹۰۰,۲۵۹/۹۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش تری به کار گرفته می شود.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۳۹۷

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰,۵۴۱,۲۶۴/۲۹ ریال بوده است.

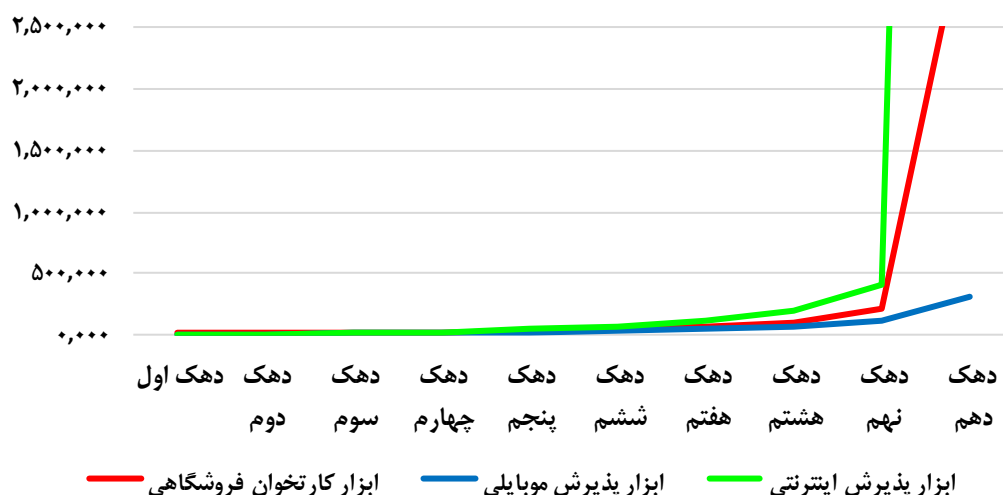
جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۹,۷۷۱/۲۲	۹,۷۸۰/۴۴	۱۳,۲۰۴/۲۵	دهک اول
۱۰,۵۳۴/۰۱	۱۰,۵۲۰/۷۷	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۱۹,۰۹۶/۵۴	۱۵,۷۵۱/۱۵	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۲۱,۸۸۱/۶۹	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۴۸,۴۷۸/۵۰	۲۱,۲۱۲/۳۳	۴۰,۹۲۰/۲۱	دهک پنجم
۶۵,۲۳۶/۷۹	۳۶,۷۳۳/۲۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۱۱۲,۲۷۱/۸۴	۵۰,۹۶۰/۴۷	۶۷,۷۶۲/۹۹	دهک هفتم
۲۰۱,۶۱۵/۳۱	۶۸,۹۸۲/۹۴	۱۰۱,۵۱۳/۲۴	دهک هشتم
۴۰۸,۸۸۲/۹۶	۱۱۱,۲۱۶/۶۳	۲۱۱,۹۱۲/۸۷	دهک نهم
۲۴,۷۶۱,۷۱۳/۲۷	۳۰۷,۴۹۲/۰۱	۳,۵۵۵,۰۶۸/۲۹	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۱۶-۲ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام

گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۴,۷۶۱,۷۱۳/۲۷ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در حدود ۳,۵۵۵,۰۶۸/۲۹ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش

موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۷،۴۹۲/۰۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکش های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس پذیری حس شده خدمات و دسترس پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۱۶ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۸۴ درصدی خطاهای رخ داده در دی ۹۷ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۹۱/۱۶٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۸۰,۲۲۳,۸۷۸	۸/۸۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۸,۱۵۲,۷۲۵	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه آذر و دی ۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

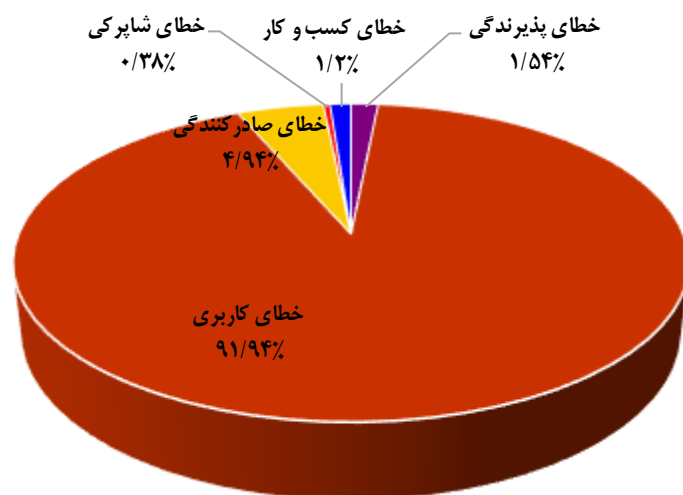
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آذر و دی ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	آذر ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۷	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۵۲۴,۵۸۷	۲,۷۸۲,۰۸۸	۱۰/۲۰٪
خطای کاربری	۱۷۴,۸۶۱,۹۷۷	۱۶۵,۷۰۱,۲۶۹	-۵/۲۴٪
خطای صادرکنندگی	۲۰,۵۹۱,۹۵۴	۸,۹۰۱,۵۹۵	-۵۶/۷۷٪
خطای شاپرکی	۷۲۳,۵۰۱	۶۸۱,۹۲۳	-۵/۷۵٪
خطای کسب و کار	۲,۱۸۵,۹۱۸	۲,۱۵۷,۰۰۳	-۱/۳۲٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۰۰,۸۸۷,۹۳۷	۱۸۰,۲۳۳,۸۷۸	-۱۰/۲۹٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۱,۸۵۷,۹۲۸,۸۴۷	۰/۱۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۵۶,۰۶۴,۵۱۹	۲,۰۳۸,۱۵۲,۷۲۵	-۰/۸۷٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در گروه خطاهای صادرکنندگی با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۳۹۷

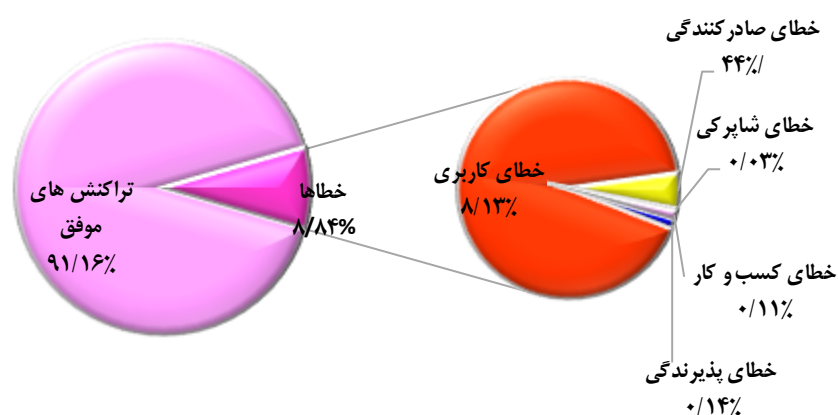
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۱/۹۴ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۹۱/۱۶%
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۴%
	خطای کاربری	۸/۱۳%
	خطای صادرکنندگی	۰/۴۴%
	خطای شاپرکی	۰/۰۳%
	خطای کسب و کار	۰/۱۱%
	تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۸,۱۵۲,۷۲۵

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۸ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه آذر و دی ۱۳۹۷ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر و دی ۱۳۹۷

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۳۹۷	نوع تراکنش و انواع خطا	
۰/۰۱۴%	۰/۱۴%	۰/۱۲%	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۳۷۵%	۸/۱۳%	۸/۵۰%	خطای کاربری	
-۰/۵۶۵%	۰/۴۴%	۱/۰۰%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۲%	۰/۰۳%	۰/۰۴%	خطای شاپرکی	
۰/۰۰۰%	۰/۱۱%	۰/۱۱%	کسب و کار	
-۰/۹۲۸%	۸/۸۴%	۹/۷۷%	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
۰/۹۲۸%	۹۱/۱۶%	۹۰/۲۳%	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۴-۳ مبین کاهش سهم تراکنش‌های موفق و گروه خطایی صادر کنندگی در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه می‌باشد.

۳.۳. دسترسی‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی‌پذیری حس شده

خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۵-۳ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

دی ۱۳۹۶		آذر ۱۳۹۷		دی ۱۳۹۷		تراکنش‌های موفق
تعداد تراکنش‌ها	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس‌پذیری حس شده	
۱,۵۹۰,۹۷۹,۰۸۲	۹۷/۱۷٪	۲,۰۳۰,۰۳۸,۵۵۹	۹۸/۷۳٪	۲,۰۲۳,۶۳۰,۱۱۶	۹۹/۲۹٪	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۱,۶۳۶,۹۲۶,۵۳۵	۹۷/۱۷٪	۲,۰۵۵,۳۴۱,۰۱۸	۹۹/۹۶٪	۲,۰۳۷,۴۷۰,۸۰۲	۹۹/۹۷٪	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
۱,۶۳۷,۳۷۶,۷۰۱	-	۲,۰۵۶,۰۶۴,۵۱۹	-	۲,۰۳۸,۱۵۲,۷۲۵	-	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در دی ۱۳۹۷ می‌باشد که نسبت به دی ۱۳۹۶ تغییر ۲/۱۲ درصدی و نسبت به آذر ۱۳۹۷ رشد ۰/۵۵ درصدی داشته است.

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۳۹۷

تغییرات	دی ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	تراکنش‌های ناتمام
۳۵/۱۵٪	۴۸۲،۹۵۸	۳۵۷،۳۳۸	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۰/۱۵٪	۱،۸۵۷،۹۲۸،۸۴۷	۱،۸۵۵،۱۷۶،۵۸۲	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۶۷٪	۰/۰۲۶٪	۰/۰۱۹٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام دی ماه نسبت به آذر ماه با رشد ۳۵/۱۵ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۰/۱۵ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در دی ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۶۷ درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

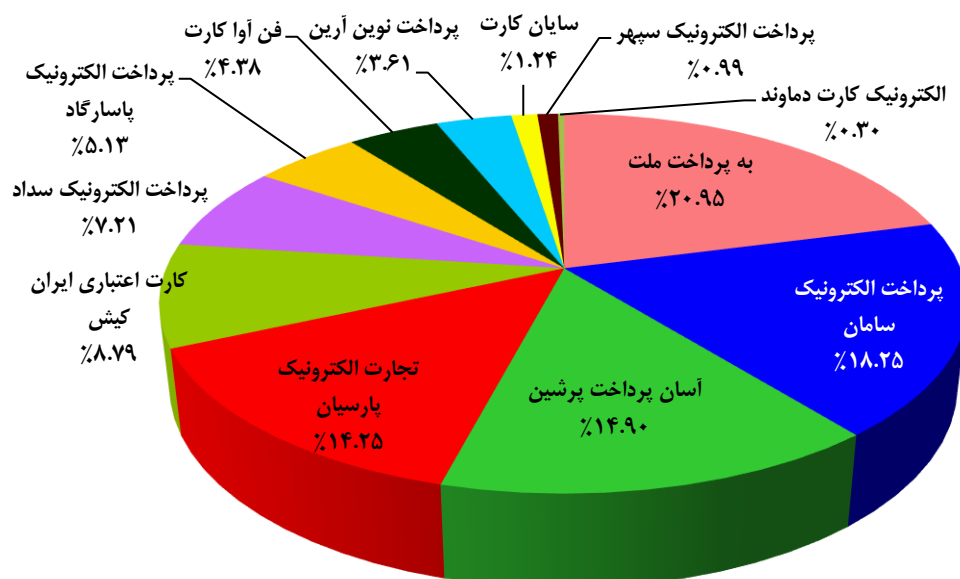
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاه‌ی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

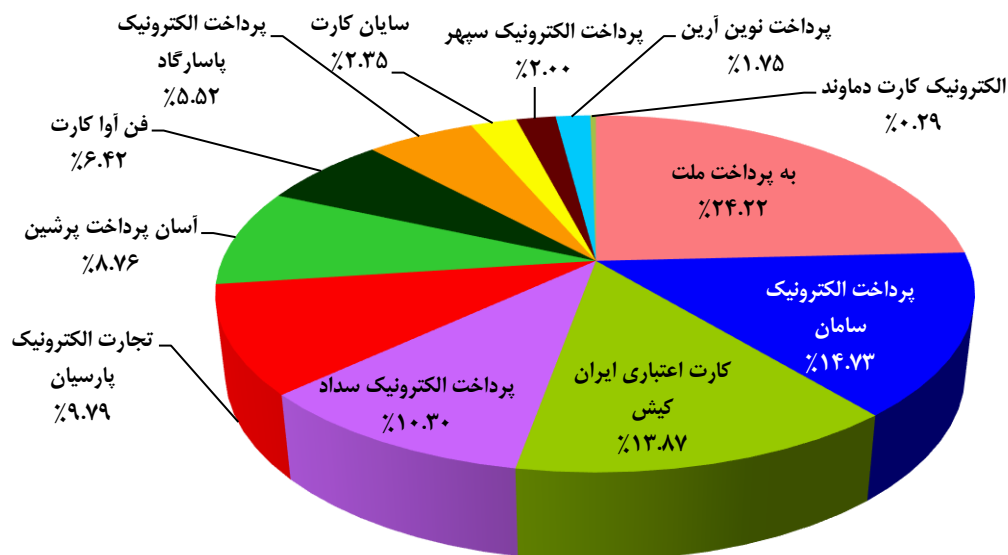
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۰/۹۵ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۲۲ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بالغ بر ۹ درصد بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آذر ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "تجارت الکترونیک پارسیان" جابجایی صورت پذیرفته است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت در حوزه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی عملکردهای متفاوتی از خود نشان داده‌اند. در بعضی از آن‌ها ریزش و در برخی رشد مثبت مشاهده شده است. در نهایت برآیند رفتار آن‌ها موجب کاهش ۰/۱۸ درصدی تراکنش‌های مذکور در شبکه‌ی پرداخت گردیده است. در این ماه نیز مجدداً بیشترین افزایش تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است. در دی ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۰۸ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

در ماه جاری خوشبختانه بازار تراکنش‌های اینترنتی روند صعودی نشان می‌دهد. عملکرد مثبت شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" در این رشد تاثیرگذار بوده است. در این میان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۰/۹۵ درصد از سهم بازار، همچنان در دی ماه نیز به عنوان ارائه دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های اینترنتی محسوب می‌گردد.

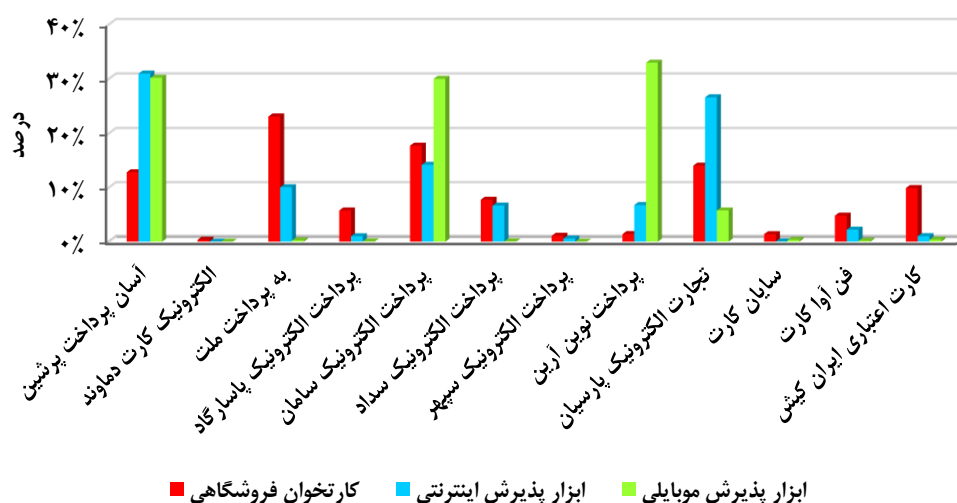
همسو با افزایش حجم تراکنش‌های موبایلی در برخی از شرکت‌ها، بازار تراکنش‌های این ابزار نیز در کل شبکه رشد مثبتی در حدود دو درصد داشته است. در این تراکنش‌ها شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" عملکرد مطلوبی را نشان می‌دهد. همچنان در دی ماه شرکت "پرداخت نوین آراین" با پوشش ۳۲/۹۶ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی، به عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار فوق شناخته می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۰٪	۱۲/۸۰٪	-۰/۵۰٪	۳۰/۳۴٪	۳۰/۹۵٪	۰/۶۱٪	۳۰/۵۹٪	۳۰/۱۸٪	-۰/۴۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۹٪	۰/۳۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۱۵٪	۲۳/۰۸٪	-۰/۰۷٪	۹/۵۸٪	۱۰/۰۴٪	۰/۴۶٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۴٪	۵/۷۵٪	۰/۰۱٪	۰/۹۷٪	۱/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۰٪	۱۷/۷۱٪	۰/۴۲٪	۱۶/۴۹٪	۱۴/۱۸٪	-۲/۳۱٪	۲۹/۴۳٪	۲۹/۹۸٪	۰/۵۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۷٪	۷/۷۴٪	۰/۱۸٪	۵/۱۴٪	۶/۶۶٪	۱/۵۲٪	۰/۱۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۹٪	۱/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۵۹٪	۰/۵۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۱٪	۱/۴۰٪	-۰/۰۱٪	۸/۱۰٪	۶/۷۵٪	-۱/۳۶٪	۳۲/۷۲٪	۳۲/۹۶٪	۰/۲۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۲٪	۱۴/۰۲٪	-۰/۱۰٪	۲۴/۷۱٪	۲۶/۶۰٪	۱/۸۹٪	۵/۸۳٪	۵/۷۵٪	-۰/۰۷٪
سایان کارت	۱/۴۰٪	۱/۳۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۳۱٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۴/۸۱٪	۰/۰۱٪	۲/۷۹٪	۲/۲۱٪	-۰/۵۷٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۳٪	۹/۸۸٪	۰/۰۵٪	۱/۲۷٪	۱/۰۱٪	-۰/۲۶٪	۰/۴۷٪	۰/۳۵٪	-۰/۱۲٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تمامی ابزارها در دی ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شرکت در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و موبایلی به ترتیب با ارقامی معادل ۰/۴۲ درصد و ۰/۵۵ درصد افزایش سهم همراه بوده است. در مقابل سهم تراکنش‌های اینترنتی آن ۲/۳۱ درصد ریزش نسبت به ماه آذر نشان می‌دهد. در کل تغییرات سهم تراکنش‌های ابزار اینترنتی شرکت‌ها در مقایسه با سایر ابزارها شدیدتر می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. به‌طور کلی در این ماه برخلاف آذر ماه، در ارزش ریالی تراکنش‌های هر سه ابزار علی‌الخصوص ابزار پذیرش اینترنتی افزایش افتاده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در دی ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۷۶ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. به غیر از یک شرکت، سایر شرکت‌ها با رشد مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها خود روبه‌رو شده‌اند.

با وجودی که مبلغ تراکنش‌های اینترنتی در برخی از شرکت‌ها با کاهش همراه بوده است، اما رشد مثبت ۸/۷۳ درصدی در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی کل شبکه مشاهده می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" بیشترین افزایش را در تراکنش‌های اینترنتی ثبت کرده است. در دی ماه همانند ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقمی معادل ۳۳/۳۳ درصد، بالاترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است.

در دی ماه بر ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی بسیاری از شرکت‌ها افزوده شده و منجر به رشد حدود یک درصدی در کل تراکنش‌های مذکور گردیده است. بالاترین افزایش در مبلغ تراکنش‌های شرکت "پرداخت

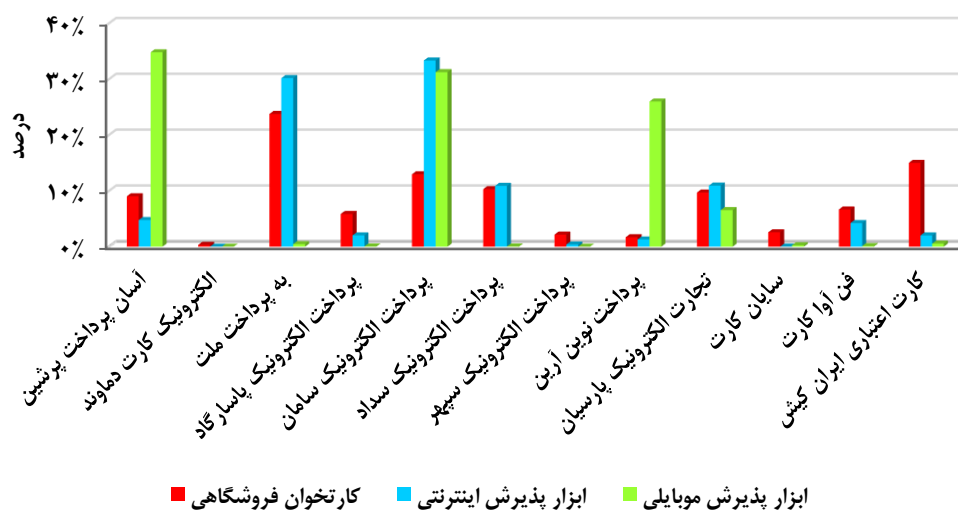
نوین آرین" مشاهده می‌شود. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با سهمی معادل با ۳۴/۸۰ درصد بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۴۴٪	۹/۰۲٪	-۰/۴۲٪	۴/۶۲٪	۴/۷۶٪	۰/۱۵٪	۳۵/۱۱٪	۳۴/۸۰٪	-۰/۳۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷٪	۰/۳۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۷۰٪	۲۳/۷۶٪	۰/۰۷٪	۳۰/۷۷٪	۳۰/۱۸٪	-۰/۵۹٪	۰/۴۵٪	۰/۴۵٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۰٪	۵/۸۶٪	-۰/۰۴٪	۲/۱۰٪	۲/۰۲٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۸۰٪	۱۲/۹۶٪	۰/۱۶٪	۳۶/۳۵٪	۳۳/۳۳٪	-۳/۰۲٪	۳۱/۴۳٪	۳۱/۲۵٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۰۴٪	۱۰/۲۹٪	۰/۲۵٪	۶/۳۳٪	۱۰/۸۸٪	۴/۵۶٪	۰/۱۳٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۶٪	۲/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۸۴٪	۰/۳۷٪	-۰/۴۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۶٪
پرداخت نوین آرین	۱/۶۷٪	۱/۷۰٪	۰/۰۳٪	۱/۵۲٪	۱/۲۹٪	-۰/۲۳٪	۲۵/۳۹٪	۲۵/۹۹٪	۰/۶۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۸۳٪	۹/۷۰٪	-۰/۱۳٪	۹/۳۷٪	۱۰/۹۲٪	۱/۵۶٪	۶/۴۹٪	۶/۵۵٪	۰/۰۶٪
سایان کارت	۲/۵۷٪	۲/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۶/۵۲٪	۶/۶۵٪	۰/۱۳٪	۶/۲۱٪	۴/۲۲٪	-۱/۹۹٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۱۱٪	۱۵/۰۱٪	-۰/۱۰٪	۱/۸۹٪	۲/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۵۷٪	۰/۵۴٪	-۰/۰۳٪

همانگونه که در جدول ۴-۲ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه دی نسبت به آذر در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با عددی معادل با ۰/۴۲ درصد کاهش گزارش شده است. این تغییرات در تراکنش‌های اینترنتی نوسان بیشتری داشته و در چند شرکت اختلاف سهم قابل توجهی نسبت به ماه گذشته مشاهده می‌شود. بالاترین اختلاف در سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی را شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با ۴/۵۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. شاخص مذکور در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی نیز با رقم مثبت ۰/۶۰ درصد در شرکت "پرداخت نوین آرین" ملاحظه می‌شود.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در دی ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عمدتاً عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد منفی بازار است. با این وجود در شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" رشد مناسبی گزارش شده است. در دی ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۹۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب ۱۸/۶۸ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. در ماه جاری تراکنش‌های مانده‌گیری در تمامی شرکت‌ها رشد داشته است.

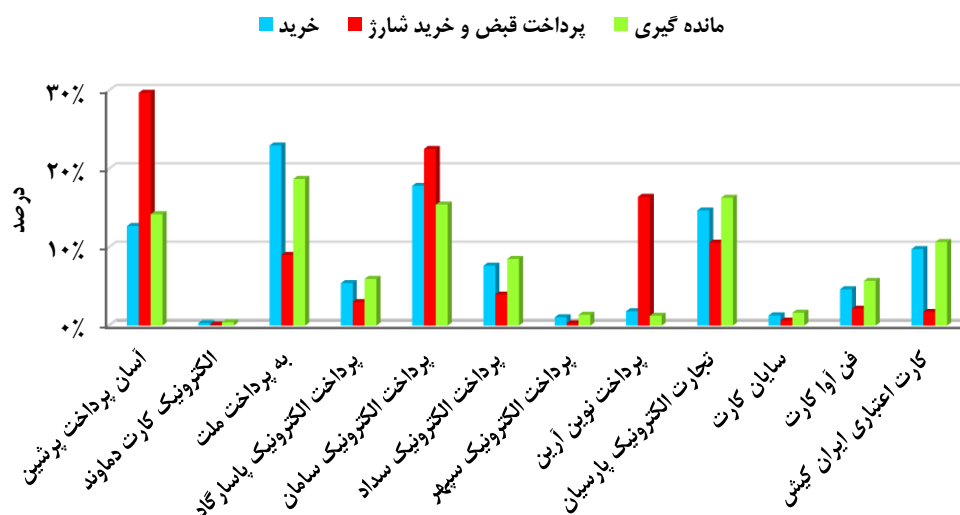
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز به غیر از دو شرکت، عملکرد سایر شرکت‌ها افزایشی ارزیابی شده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ بالاترین افزایش را نشان می‌دهد. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۶۸ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۳٪	۱۲/۶۸٪	-۰/۴۵٪	۲۹/۷۰٪	۲۹/۶۸٪	-۰/۰۲٪	۱۴/۵۱٪	۱۴/۱۸٪	-۰/۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷٪	۰/۳۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۳۴٪	۰/۴۳٪	۰/۰۹٪
به پرداخت ملت	۲۲/۸۳٪	۲۲/۹۵٪	۰/۱۱٪	۱۰/۱۴٪	۸/۹۹٪	-۱/۱۵٪	۱۸/۹۹٪	۱۸/۶۸٪	-۰/۳۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۴۱٪	۵/۴۰٪	-۰/۰۱٪	۲/۹۸٪	۲/۹۹٪	۰/۰۲٪	۵/۹۶٪	۵/۹۴٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۵۷٪	۱۷/۸۰٪	۰/۲۳٪	۲۱/۹۶٪	۲۲/۵۱٪	۰/۵۵٪	۱۴/۹۲٪	۱۵/۴۱٪	۰/۴۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۸٪	۷/۶۲٪	۰/۲۴٪	۳/۸۵٪	۳/۹۴٪	۰/۰۹٪	۸/۲۹٪	۸/۴۹٪	۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۸٪	۱/۰۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۳٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۴٪	۱/۳۷٪	۱/۳۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۹۱٪	۱/۸۲٪	-۰/۰۹٪	۱۶/۰۹٪	۱۶/۴۰٪	۰/۳۱٪	۱/۳۷٪	۱/۲۶٪	-۰/۱۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۵٪	۱۴/۶۷٪	۰/۰۲٪	۱۰/۴۱٪	۱۰/۵۶٪	۰/۱۶٪	۱۶/۴۴٪	۱۶/۲۸٪	-۰/۱۷٪
سایان کارت	۱/۳۳٪	۱/۳۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۶۳٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۱/۶۳٪	۱/۶۴٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۶۸٪	۴/۶۲٪	-۰/۰۶٪	۲/۱۵٪	۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۵/۶۰٪	۵/۶۹٪	۰/۰۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۵٪	۹/۷۴٪	-۰/۰۱٪	۱/۶۷٪	۱/۷۳٪	۰/۰۶٪	۱۰/۶۶٪	۱۰/۶۴٪	-۰/۰۲٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه دی ۹۷ نسبت به آذر ماه با کاهش ۰/۴۵ درصدی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش می‌شود. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود با ریزش ۱/۱۵ درصدی در دی ماه مواجه شده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با تفاضل مثبت ۰/۴۹ درصدی در تراکنش‌های مانده‌گیری بالاترین تغییر را در این گونه از تراکنش‌ها نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در دی ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۹۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه به غیر از یک شرکت بر ارزش ریالی تراکنش‌های خرید تمامی شرکت‌ها افزوده شده است.

همانند تراکنش‌های خرید، در ماه جاری میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شبکه نیز با رشد همراه بوده است. بالاترین افزایش در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش می‌شود. این افزایش به‌گونه‌ای بوده است که سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" را در حدود ۵ درصد بالا برده و بدین ترتیب از اختلاف سهم بازار آن با شرکت "به پرداخت ملت" به شدت کاسته است. علی‌رغم این موضوع در دی ماه همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم مبلغی ۳۲/۷۹ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

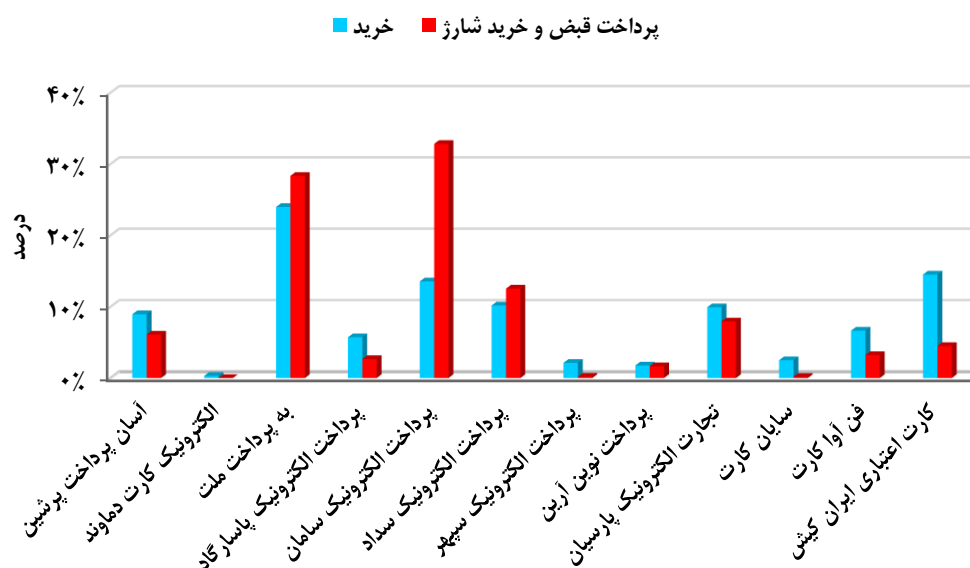
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۳۳٪	۸/۹۴٪	-۰/۳۹٪	۶/۳۹٪	۶/۰۹٪	-۰/۳۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶٪	۰/۳۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۶۷٪	۲۳/۹۵٪	۰/۲۸٪	۳۲/۰۹٪	۲۸/۳۱٪	-۳/۷۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۷٪	۵/۷۱٪	-۰/۰۶٪	۲/۶۶٪	۲/۶۶٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۴۶٪	۱۳/۵۳٪	۰/۰۷٪	۳۴/۵۲٪	۳۲/۷۹٪	-۱/۷۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۸۴٪	۱۰/۱۵٪	۰/۳۱٪	۷/۷۰٪	۱۲/۵۳٪	۴/۸۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۵٪	۲/۱۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۳۱٪	۰/۱۷٪	-۰/۱۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۵٪	۱/۷۶٪	۰/۰۱٪	۱/۷۱٪	۱/۶۵٪	-۰/۰۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۹۵٪	۹/۹۱٪	-۰/۰۴٪	۷/۰۲٪	۷/۹۳٪	۰/۹۰٪
سایان کارت	۲/۴۹٪	۲/۵۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۶/۷۱٪	۶/۶۴٪	-۰/۰۷٪	۲/۷۶٪	۳/۲۲٪	۰/۴۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۱٪	۱۴/۴۹٪	-۰/۱۲٪	۴/۶۴٪	۴/۴۸٪	-۰/۱۵٪

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در دی ماه ۹۷ و ماه آذر با رقمی برابر با ۰/۳۹ درصد کاهش در شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" اتفاق افتاده است. شرکت

"پرداخت الکترونیک سداد" با افزایش ۴/۸۲ درصدی در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در دی ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP

محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۹۷

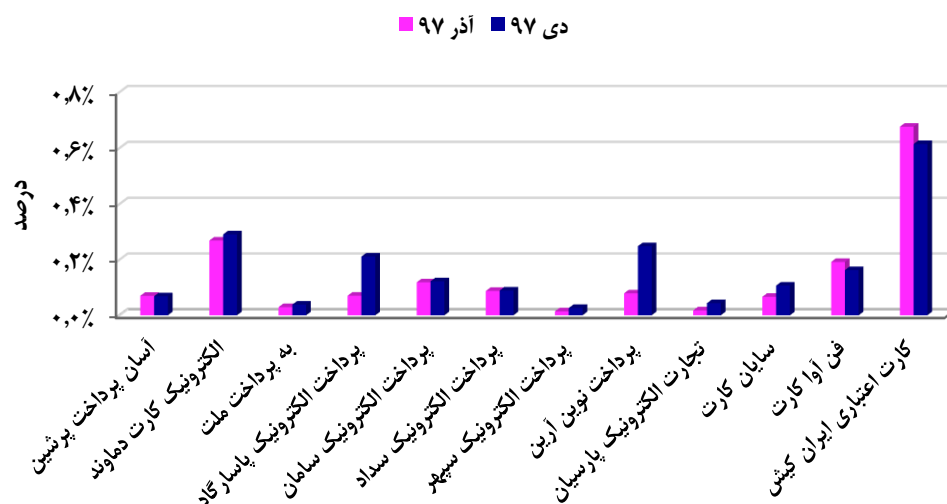
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۷۰٪	۰/۰۶۸٪	-۰/۰۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶۹٪	۰/۲۹۱٪	۰/۰۲۲٪
به پرداخت ملت	۰/۰۲۹٪	۰/۰۳۸٪	۰/۰۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۷۰٪	۰/۲۱۱٪	۰/۱۴۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۱۹٪	۰/۱۲۲٪	۰/۰۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۸۸٪	۰/۰۸۹٪	۰/۰۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۴٪	۰/۰۲۶٪	۰/۰۱۲٪
پرداخت نوین آریا	۰/۰۷۹٪	۰/۲۴۸٪	۰/۱۶۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۸٪	۰/۰۴۴٪	۰/۰۲۶٪
سایان کارت	۰/۰۶۶٪	۰/۱۰۷٪	۰/۰۴۰٪
فن آوا کارت	۰/۱۹۲٪	۰/۱۶۲٪	-۰/۰۲۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۷۶٪	۰/۶۱۴٪	-۰/۰۶۲٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

در ماه دی همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر"^{۲۱} جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۲۶ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت‌های "به‌پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز

^{۲۱} در دی ماه ۹۷ نام شرکت "مبنا کارت آریا" به "پرداخت الکترونیک سپهر" تغییر پیدا کرده است.

با کسب رقمی کمتر از ۰/۰۵ درصد در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. با وجودی که شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ماه جاری نسبت به ماه گذشته، بیشترین کاهش را در نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نشان می‌دهد اما همچنان این شرکت بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد. همچنین در دی ماه علی‌رغم ریزش این خطاها در برخی از شرکت‌ها به‌ویژه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش"، اما بر حجم کل خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سویچ آن‌ها در شبکه‌ی پرداخت بیش از ده درصد افزوده شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۲۲} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۳} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۲} Herfindahl-Hirschman Index

^{۲۳} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای دی سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۲/۸۰	۱۶۳/۹۶	۳۰/۹۵	۹۵۸/۰۷	۳۰/۱۸	۹۱۰/۹۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۰/۳۴	۰/۱۲	۵۳۲/۷۷	۱۰۰/۷۸	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۳/۰۸	۵۳۲/۷۷	۱۰/۰۴	۱۰۰/۷۸	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰
۵/۷۵	۳۳/۰۷	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۷/۷۱	۳۱۳/۷۶	۱۴/۱۸	۲۰۱/۰۵	۲۹/۹۸	۸۹۸/۷۹	۰/۰۰	۰/۰۰
۷/۷۴	۵۹/۹۳	۶/۶۶	۴۴/۳۰	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱/۰۸	۱/۱۷	۰/۵۷	۰/۳۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱/۴۰	۱/۹۵	۶/۷۵	۴۵/۵۴	۳۲/۹۶	۱۰۰۸۶/۲۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۴/۰۲	۱۹۶/۶۶	۲۶/۶۰	۷۰۷/۶۳	۵/۷۵	۳۳/۱۱	۰/۰۰	۰/۰۰
۱/۳۸	۱/۹۱	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۳۱	۰/۰۹	۰/۰۰	۰/۰۰
۴/۸۱	۲۳/۰۹	۲/۲۱	۴/۹۰	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۰
۹/۸۸	۹۷/۶۰	۱/۰۱	۱/۰۳	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۰۰	۰/۰۰
-	۱،۴۲۵/۹۹	-	۲،۰۶۴/۶۲	-	۲،۹۲۹/۲۹	-	-

در دی ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱،۴۲۶ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲،۰۶۵ و ۲،۹۲۹ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست.

می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه دی ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
شاخص H-H	۱،۴۲۶/۶۳	۱،۴۲۵/۹۹	-۰/۶۴	۱،۹۹۷/۲۲	۲،۰۰۴/۶۲	۶۷/۴۰	۲،۹۰۷/۱۵	۲،۹۲۹/۲۹	۲۲/۱۴

در ماه دی شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار کارتخوان فروشگاهی کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چراکه وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. رفتار رو به رشد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در زیاد شدن تمرکز بازار ابزار پذیرش اینترنتی تاثیرگذار بوده است.

۴،۱،۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای دی ۹۷ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار

هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - دی ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲/۶۸	۱۶۰/۸۵	۲۹/۶۸	۸۸۰/۸۶	۱۴/۱۸	۲۰۱/۱۶	
۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۴۳	۰/۱۸	
۲۲/۹۵	۵۲۶/۵۵	۸/۹۹	۸۰/۸۹	۱۸/۶۸	۳۴۸/۸۶	
۵/۴۰	۲۹/۱۹	۲/۹۹	۸/۹۶	۵/۹۴	۳۵/۲۹	
۱۷/۸۰	۳۱۶/۸۴	۲۲/۵۱	۵۰۶/۸۲	۱۵/۴۱	۲۳۷/۴۹	
۷/۶۲	۵۸/۱۴	۳/۹۴	۱۵/۵۶	۸/۴۹	۷۲/۰۵	
۱/۰۶	۱/۱۳	۰/۲۹	۰/۰۸	۱/۳۷	۱/۸۹	
۱/۸۲	۳/۳۱	۱۶/۴۰	۲۶۸/۹۶	۱/۲۶	۱/۵۸	
۱۴/۶۷	۲۱۵/۱۶	۱۰/۵۶	۱۱۱/۵۷	۱۶/۲۸	۲۶۴/۹۲	
۱/۳۰	۱/۷۰	۰/۶۴	۰/۴۰	۱/۶۴	۲/۶۸	
۴/۶۲	۲۱/۳۷	۲/۱۵	۴/۶۲	۵/۶۹	۳۲/۴۰	
۹/۷۴	۹۴/۹۶	۱/۷۳	۳/۰۰	۱۰/۶۴	۱۱۳/۱۲	
-	۱،۴۲۹/۳۰	-	۱،۸۸۱/۷۴	-	۱،۳۱۱/۶۳	

در دی ماه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱،۴۲۹ و ۱،۳۱۲ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱،۸۸۲ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های

دیگر نیز ریزش این نوع ابزار مشاهده می‌شود. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم بازار ۱۵/۷۷ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" بیشترین کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نموده و در مقابل شرکت "آسان پرداخت پرشین" بیشترین کاهش را در این گونه از کارتخوان‌های فروشگاه‌های ثبت کرده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با رشد دو درصدی روبه‌رو بوده است. عمده‌ی شرکت‌ها بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی خود افزوده‌اند. بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعریف شده است. از سویی دیگر همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۵۹/۷۶ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در این گونه از ابزارها، همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۱/۶۹ درصد در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" که تعداد این گونه از ابزارهای خود را در شهریور ماه به بیش از ۱۵۰ برابر افزایش داده و با این رشد قابل ملاحظه، بازار ابزارهای موبایلی را دستخوش تغییر نموده بود، طی چند ماه اخیر اقدام به حذف برخی از ابزارهای مذکور کرده است. در مقابل آن همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" روند مثبت خود را با شتاب در این حوزه طی می‌نماید. در کل می‌توان گفت بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های در برخی از شرکت‌ها به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی و همچنین ورود اپلیکیشن‌های موبایلی به بازار پرداخت و رونق گرفتن بازار فین‌تک‌ها عواملی هستند که منجر به رشد ابزارهای اینترنتی و موبایلی در صنعت پرداخت شده‌اند.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۱۳٪	۸/۸۱٪	-۰/۳۱٪	۶۱/۸۰٪	۵۹/۷۶٪	-۲/۰۴٪	۷/۹۵٪	۷/۴۷٪	-۰/۴۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۳٪	۰/۴۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۰۶٪	۱۲/۸۶٪	-۰/۱۹٪	۲/۲۲٪	۲/۱۷٪	-۰/۰۵٪	۹۱/۱۳٪	۹۱/۶۹٪	-۰/۵۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۱۸٪	۷/۹۳٪	-۰/۲۶٪	۰/۶۵٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۷۲٪	۱۳/۸۱٪	۰/۰۹٪	۳/۱۲٪	۴/۶۷٪	۱/۵۴٪	۰/۳۴٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۹٪	۱۲/۰۸٪	۱/۲۰٪	۴/۷۹٪	۴/۷۱٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۰٪	۲/۰۶٪	-۰/۰۵٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آربین	۲/۴۲٪	۲/۴۱٪	-۰/۰۱٪	۴/۷۴٪	۴/۹۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۳۰٪	۱۳/۹۹٪	-۰/۳۱٪	۱/۴۴٪	۱/۵۲٪	۰/۰۹٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۲۳٪	۲/۱۹٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۴۲٪	۷/۵۹٪	۰/۱۷٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۶/۱۳٪	۱۵/۷۷٪	-۰/۳۶٪	۲۰/۶۶٪	۲۱/۰۵٪	۰/۳۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، رقمی معادل با ۱/۲۰ درصد بر سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" افزوده شده است. دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم بازار در ابزار پذیرش اینترنتی فعال سیستمی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با عددی برابر با ۲/۰۴ درصد کاهش، بیشترین اختلاف را نشان می‌دهد. سهم بازار ابزار پذیرش موبایلی بین دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در نوسان بوده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۰۲ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود نموده

است. خوشبختانه درحالیکه در تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" ریزش مشاهده می‌شود، اما در تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار آن رشد مثبت اتفاق افتاده است.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۸/۳۳ درصد از سهم بازار، از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. در دی ماه تعداد ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار این شرکت برخلاف ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی آن رشد یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" با رقمی معادل ۸۲/۸۷ درصد عمده‌ی سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را پوشش می‌دهد. نکته‌ی قابل توجه در ابزارهای اینترنتی و علی‌الخصوص موبایلی اختلاف قابل ملاحظه بین تعداد ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار آن‌ها است.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار-آذر و دی ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۱۸٪	۱۰/۰۵٪	-۰/۱۴٪	۳۱/۶۲٪	۳۸/۳۳٪	۶/۷۰٪	۵/۵۹٪	۵/۳۳٪	-۰/۲۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۳٪	۰/۴۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۹۴٪	۱۳/۸۵٪	-۰/۰۹٪	۱۹/۵۹٪	۱۶/۷۰٪	-۲/۸۹٪	۸۳/۹۰٪	۸۲/۸۷٪	-۱/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۰۵٪	۸/۷۸٪	-۰/۲۷٪	۴/۱۹٪	۳/۸۲٪	-۰/۳۷٪	۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۱۶٪	۱۳/۶۸٪	-۰/۵۲٪	۱۸/۸۸٪	۱۸/۰۹٪	-۰/۷۸٪	۴/۹۴٪	۴/۸۴٪	-۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۹۸٪	۱۱/۲۸٪	۰/۳۰٪	۱۱/۱۶٪	۹/۳۴٪	-۱/۸۲٪	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۲۳٪	۲/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۲/۵۲٪	۲/۳۵٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۳٪	۲/۰۹٪	-۰/۰۳٪	۱/۲۹٪	۱/۲۳٪	-۰/۰۶٪	۱/۴۰٪	۱/۴۴٪	۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۱٪	۱۳/۰۷٪	-۰/۴۴٪	۶/۴۷٪	۶/۳۶٪	-۰/۱۱٪	۱/۵۲٪	۱/۵۸٪	۰/۰۶٪
سایان کارت	۲/۲۰٪	۲/۲۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۴۲٪	۰/۴۱٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۷/۱۴٪	۷/۲۵٪	۰/۱۱٪	۰/۴۶٪	۰/۴۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۳۴٪	۰/۳۸٪	۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۰۷٪	۱۵/۰۲٪	-۰/۰۴٪	۳/۷۶٪	۳/۳۲٪	-۰/۴۵٪	۱/۵۷٪	۲/۸۶٪	۱/۲۸٪

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که در بازار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۵۲/۰ درصدی در سهم خود نسبت به ماه گذشته مواجه شده است. در روندی مشابه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، شرکت "آسان پرداخت پرشین" افزایش سهمی برابر با ۶/۷۰ درصد را نشان می‌دهد. شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۱/۰۴ درصد کاهش، بالاترین اختلاف سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی تراکنش‌دار را در اختیار دارد.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۴} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در دی ۹۷، رقمی بیش از ۸۸ درصد بوده که بالغ بر ۹۱ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

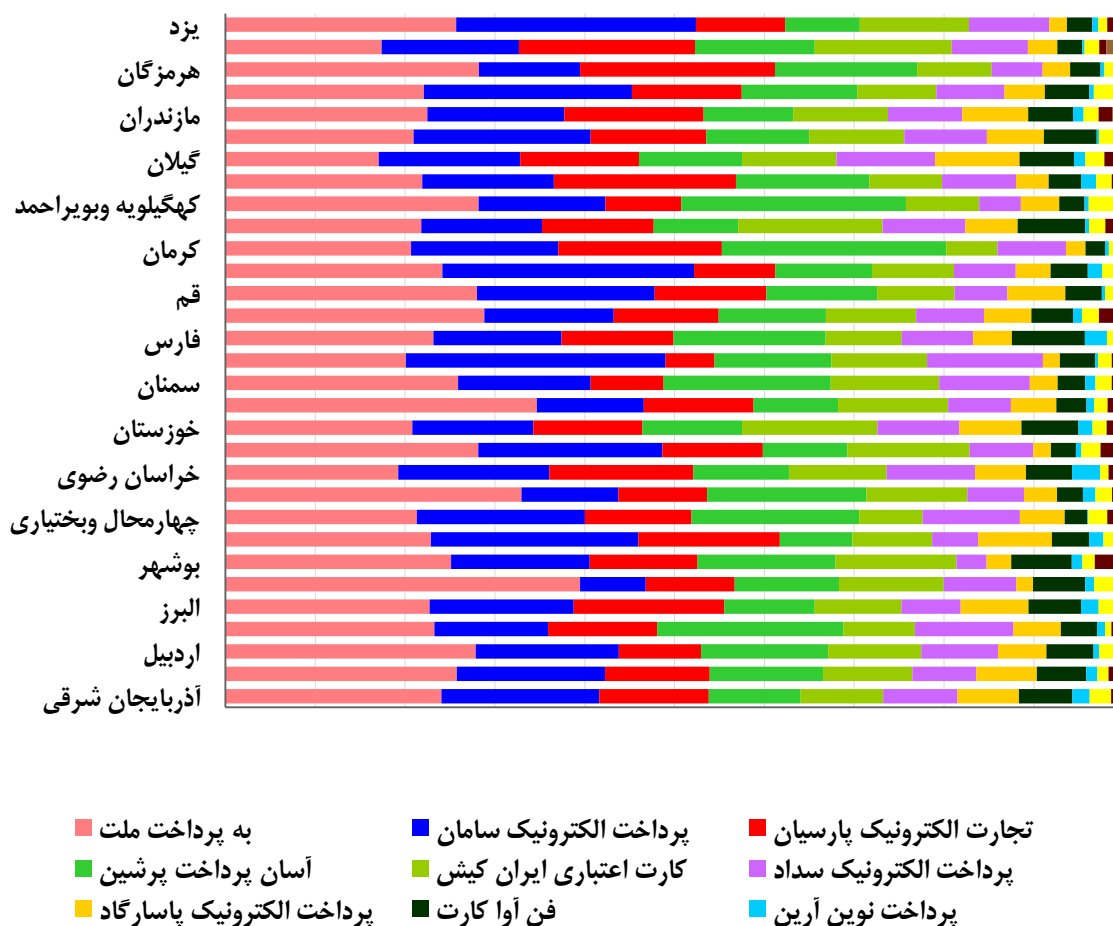
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور در دی ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - دی ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱۰/۲۰٪	۰/۱۶٪	۲۴/۰۶٪	۶/۸۵٪	۱۷/۵۶٪	۸/۲۸٪	۱/۲۴٪	۱/۸۹٪	۱۲/۱۹٪	۲/۴۱٪	۵/۹۵٪	۹/۲۱٪
آذربایجان غربی	۱۲/۶۴٪	۰/۲۶٪	۲۵/۷۸٪	۶/۷۲٪	۱۶/۵۰٪	۷/۱۲٪	۱/۴۱٪	۱/۲۳٪	۱۱/۶۳٪	۱/۲۸٪	۵/۵۰٪	۹/۹۳٪
اردبیل	۱۴/۱۴٪	۰/۰۱٪	۲۷/۸۸٪	۵/۴۰٪	۱۵/۹۱٪	۸/۵۵٪	۱/۰۷٪	۰/۶۴٪	۹/۱۸٪	۱/۶۶٪	۵/۲۱٪	۱۰/۳۶٪
اصفهان	۲۰/۷۴٪	۰/۲۶٪	۲۳/۲۷٪	۵/۲۷٪	۱۲/۶۵٪	۱۰/۹۷٪	۱/۱۲٪	۰/۹۱٪	۱۲/۱۴٪	۰/۷۰٪	۴/۰۱٪	۷/۹۶٪
البرز	۱۰/۰۵٪	۰/۲۹٪	۲۲/۷۲٪	۷/۵۵٪	۱۶/۰۴٪	۶/۶۰٪	۰/۸۴٪	۱/۹۵٪	۱۶/۸۰٪	۱/۶۷٪	۵/۸۴٪	۹/۶۴٪
ایلام	۱۱/۶۱٪	۰/۰۱٪	۳۹/۴۹٪	۱/۸۶٪	۷/۲۹٪	۸/۰۷٪	۰/۹۱٪	۱/۰۰٪	۹/۹۳٪	۲/۳۸٪	۵/۸۲٪	۱۱/۶۶٪
بوشهر	۱۵/۳۵٪	۰/۸۶٪	۲۵/۱۳٪	۲/۷۶٪	۱۵/۴۰٪	۳/۳۵٪	۲/۳۷٪	۱/۲۰٪	۱۲/۰۴٪	۱/۳۶٪	۶/۷۳٪	۱۳/۴۵٪
تهران	۸/۰۹٪	۰/۱۷٪	۲۲/۸۹٪	۸/۲۰٪	۲۳/۰۷٪	۵/۱۱٪	۰/۸۲٪	۱/۵۸٪	۱۵/۷۴٪	۱/۲۹٪	۴/۱۶٪	۸/۸۹٪
چهارمحال و بختیاری	۱۸/۶۹٪	۰/۰۰٪	۲۱/۳۰٪	۴/۹۷٪	۱۸/۷۰٪	۱۰/۸۳٪	۱/۸۳٪	۰/۱۲٪	۱۱/۸۷٪	۲/۱۰٪	۲/۵۳٪	۷/۰۶٪
خراسان جنوبی	۱۷/۷۰٪	۰/۰۸٪	۳۲/۹۶٪	۳/۶۹٪	۱۰/۷۹٪	۶/۲۹٪	۱/۲۱٪	۱/۳۹٪	۹/۸۸٪	۱/۸۶٪	۲/۸۸٪	۱۱/۲۶٪
خراسان رضوی	۱۰/۶۵٪	۰/۴۲٪	۱۹/۲۳٪	۵/۶۷٪	۱۶/۸۳٪	۹/۸۲٪	۱/۲۸٪	۳/۱۲٪	۱۶/۰۳٪	۰/۹۲٪	۵/۱۳٪	۱۰/۸۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
خراسان شمالی	۹/۴۰٪	۰/۲۷٪	۲۸/۱۶٪	۱/۹۵٪	۲۰/۴۹٪	۷/۰۹٪	۲/۳۰٪	۰/۵۹٪	۱۱/۱۸٪	۲/۱۶٪	۲/۷۹٪	۱۳/۶۳٪
خوزستان	۱۱/۱۰٪	۱/۱۴٪	۲۰/۸۳٪	۶/۹۰٪	۱۳/۴۴٪	۹/۱۳٪	۰/۷۵٪	۱/۵۷٪	۱۲/۱۵٪	۱/۵۸٪	۶/۳۵٪	۱۵/۰۶٪
زنجان	۹/۴۱٪	۰/۶۶٪	۳۴/۶۹٪	۵/۰۶٪	۱۱/۸۸٪	۶/۹۹٪	۱/۱۴٪	۰/۸۶٪	۱۲/۲۳٪	۱/۴۸٪	۳/۳۵٪	۱۲/۲۶٪
سمنان	۱۸/۶۰٪	۰/۰۳٪	۲۵/۹۱٪	۳/۱۳٪	۱۴/۷۶٪	۱۰/۰۸٪	۱/۳۲٪	۱/۱۲٪	۸/۱۳٪	۱/۸۱٪	۳/۰۶٪	۱۲/۰۵٪
سیستان و بلوچستان	۱۲/۹۹٪	۰/۰۰٪	۲۰/۰۹٪	۱/۸۸٪	۲۸/۹۰٪	۱۲/۸۹٪	۱/۳۲٪	۰/۳۳٪	۵/۴۶٪	۱/۵۵٪	۳/۹۲٪	۱۰/۶۷٪
فارس	۱۶/۹۲٪	۰/۱۹٪	۲۳/۱۷٪	۴/۳۰٪	۱۴/۲۳٪	۷/۹۷٪	۰/۶۸٪	۲/۴۶٪	۱۲/۴۹٪	۰/۹۸٪	۸/۱۴٪	۸/۴۷٪
قزوین	۱۱/۹۴٪	۱/۰۹٪	۲۸/۸۲٪	۵/۲۶٪	۱۴/۴۱٪	۷/۵۷٪	۱/۶۸٪	۰/۹۹٪	۱۱/۶۸٪	۱/۸۸٪	۴/۶۴٪	۱۰/۰۴٪
قم	۱۲/۳۳٪	۰/۰۰٪	۲۸/۰۱٪	۶/۴۶٪	۱۹/۷۷٪	۵/۸۷٪	۰/۷۷٪	۰/۳۴٪	۱۲/۴۶٪	۱/۳۱٪	۴/۰۹٪	۸/۶۰٪
کردستان	۱۰/۷۵٪	۰/۰۰٪	۲۴/۱۷٪	۳/۸۶٪	۲۸/۰۰٪	۶/۹۱٪	۰/۸۳٪	۱/۶۳٪	۹/۰۴٪	۱/۵۶٪	۴/۱۳٪	۹/۱۲٪
کرمان	۲۴/۹۶٪	۰/۱۶٪	۲۰/۶۶٪	۲/۲۰٪	۱۶/۴۱٪	۷/۶۰٪	۰/۷۷٪	۰/۴۲٪	۱۸/۲۰٪	۰/۷۴٪	۲/۱۶٪	۵/۷۲٪
کرمانشاه	۹/۳۸٪	۰/۰۰٪	۲۱/۸۰٪	۵/۸۱٪	۱۳/۴۲٪	۹/۲۳٪	۲/۰۵٪	۰/۴۲٪	۱۲/۴۷٪	۱/۸۱٪	۷/۵۲٪	۱۶/۰۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۵/۰۱٪	۰/۰۰٪	۲۸/۱۸٪	۴/۲۷٪	۱۴/۱۱٪	۴/۶۶٪	۰/۶۸٪	۰/۴۵٪	۸/۴۳٪	۳/۲۲٪	۲/۸۲٪	۸/۱۶٪
گلستان	۱۴/۸۸٪	۰/۰۹٪	۲۱/۹۰٪	۳/۶۳٪	۱۴/۶۵٪	۸/۲۴٪	۱/۲۴٪	۱/۶۵٪	۲۰/۲۷٪	۱/۷۷٪	۳/۶۲٪	۸/۰۷٪
گیلان	۱۱/۴۷٪	۰/۵۵٪	۱۷/۰۸٪	۹/۴۰٪	۱۵/۷۵٪	۱۰/۹۷٪	۱/۶۱٪	۱/۲۲٪	۱۳/۲۰٪	۲/۱۵٪	۶/۰۸٪	۱۰/۵۲٪
لرستان	۱۱/۵۰٪	۰/۰۰٪	۲۰/۹۶٪	۶/۳۴٪	۱۹/۶۸٪	۹/۱۹٪	۰/۹۶٪	۰/۲۶٪	۱۲/۸۶٪	۱/۸۰٪	۵/۸۶٪	۱۰/۵۷٪
مازندران	۱۰/۰۰٪	۱/۲۹٪	۲۲/۴۸٪	۷/۳۳٪	۱۵/۲۶٪	۸/۲۷٪	۱/۴۹٪	۱/۱۶٪	۱۵/۴۸٪	۱/۷۰٪	۵/۰۰٪	۱۰/۵۴٪
مرکزی	۱۲/۸۸٪	۰/۰۷٪	۲۲/۱۰٪	۴/۴۹٪	۲۳/۱۵٪	۷/۶۰٪	۱/۱۲٪	۰/۵۱٪	۱۲/۲۳٪	۲/۱۴٪	۴/۹۴٪	۸/۷۹٪
هرمزگان	۱۵/۸۴٪	۰/۰۲٪	۲۸/۲۱٪	۳/۰۸٪	۱۱/۲۸٪	۵/۶۸٪	۱/۰۴٪	۰/۴۰٪	۲۱/۶۸٪	۱/۱۰٪	۳/۳۹٪	۸/۲۸٪
همدان	۱۳/۳۴٪	۱/۹۵٪	۱۷/۴۰٪	۳/۲۶٪	۱۵/۲۷٪	۸/۴۹٪	۰/۷۹٪	۰/۲۷٪	۱۹/۶۰٪	۱/۶۱٪	۲/۷۹٪	۱۵/۲۴٪
یزد	۸/۳۰٪	۰/۱۵٪	۲۵/۷۱٪	۱/۹۳٪	۲۶/۶۷٪	۸/۹۷٪	۱/۶۸٪	۰/۶۹٪	۹/۹۵٪	۱/۰۰٪	۲/۸۱٪	۱۲/۱۴٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور برای دی ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- دی ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان را برای دی ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

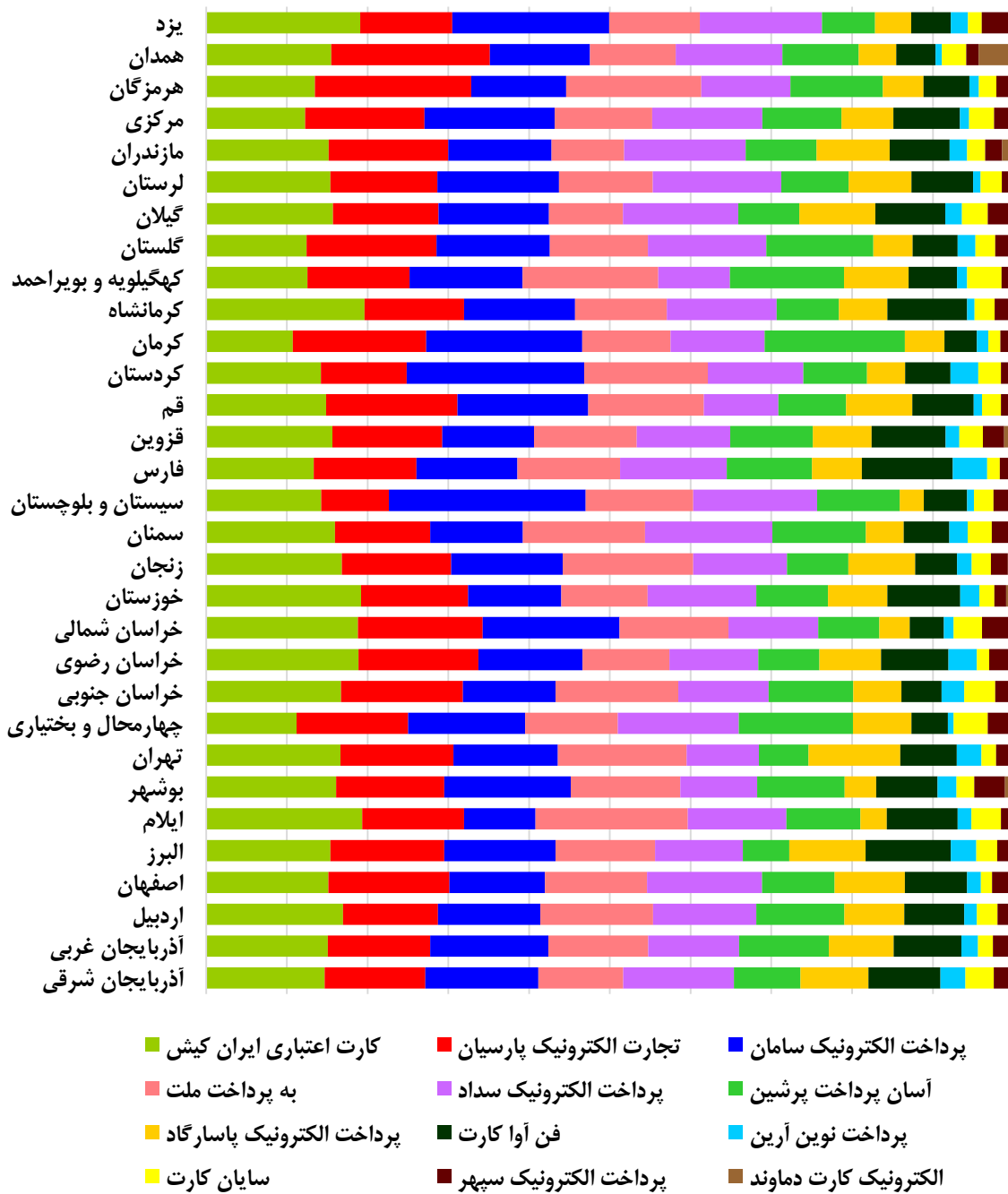
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۲۲٪	۰/۱۸٪	۱۰/۴۹٪	۸/۴۵٪	۱۴/۰۱٪	۱۳/۷۳٪	۲/۲۷٪	۳/۱۰٪	۱۲/۴۶٪	۳/۵۰٪	۸/۹۱٪	۱۴/۶۸٪
آذربایجان غربی	۱۱/۱۰٪	۰/۳۰٪	۱۲/۳۶٪	۸/۰۴٪	۱۴/۶۲٪	۱۱/۲۷٪	۲/۲۷٪	۲/۰۸٪	۱۲/۶۸٪	۱/۸۲٪	۸/۳۹٪	۱۵/۰۸٪
اردبیل	۱۰/۹۲٪	۰/۰۲٪	۱۳/۹۷٪	۷/۴۳٪	۱۲/۶۸٪	۱۲/۷۷٪	۱/۹۵٪	۱/۵۳٪	۱۱/۷۳٪	۲/۵۹٪	۷/۴۲٪	۱۶/۹۷٪
اصفهان	۹/۰۰٪	۰/۴۰٪	۱۲/۶۴٪	۸/۶۹٪	۱۱/۸۱٪	۱۴/۲۴٪	۲/۲۷٪	۱/۶۸٪	۱۵/۰۰٪	۱/۳۹٪	۷/۷۲٪	۱۵/۱۵٪
البرز	۵/۷۴٪	۰/۵۲٪	۱۲/۳۳٪	۹/۴۳٪	۱۳/۷۶٪	۱۰/۸۹٪	۱/۵۰٪	۳/۱۷٪	۱۴/۱۱٪	۲/۶۰٪	۱۰/۵۵٪	۱۵/۳۹٪
ایلام	۹/۱۷٪	۰/۰۰٪	۱۸/۸۵٪	۳/۲۸٪	۸/۸۶٪	۱۲/۲۰٪	۱/۵۶٪	۱/۷۳٪	۱۲/۶۱٪	۳/۶۵٪	۸/۷۷٪	۱۹/۳۳٪
بوشهر	۱۰/۸۵٪	۱/۰۷٪	۱۳/۵۶٪	۳/۹۰٪	۱۵/۶۸٪	۹/۵۰٪	۳/۷۹٪	۲/۳۵٪	۱۳/۴۰٪	۲/۲۳٪	۷/۵۹٪	۱۶/۰۹٪
تهران	۶/۱۸٪	۰/۳۵٪	۱۵/۹۴٪	۱۱/۳۵٪	۱۲/۹۵٪	۸/۹۳٪	۱/۸۱٪	۳/۰۳٪	۱۳/۹۷٪	۱/۸۴٪	۷/۰۱٪	۱۶/۶۵٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۱۵٪	۰/۰۲٪	۱۱/۴۵٪	۷/۲۲٪	۱۴/۵۲٪	۱۵/۰۰٪	۳/۱۸٪	۰/۷۳٪	۱۳/۸۱٪	۴/۲۲٪	۴/۵۱٪	۱۱/۱۹٪
خراسان جنوبی	۱۰/۴۸٪	۰/۱۵٪	۱۵/۱۸٪	۵/۹۷٪	۱۱/۴۸٪	۱۱/۲۰٪	۲/۱۳٪	۲/۸۰٪	۱۵/۰۹٪	۳/۸۳٪	۴/۹۷٪	۱۶/۷۱٪
خراسان رضوی	۷/۵۶٪	۰/۵۱٪	۱۰/۷۶٪	۷/۶۳٪	۱۲/۸۸٪	۱۱/۰۲٪	۲/۵۳٪	۳/۵۱٪	۱۴/۸۷٪	۱/۵۲٪	۸/۳۵٪	۱۸/۸۶٪
خراسان شمالی	۷/۵۶٪	۰/۳۹٪	۱۳/۵۰٪	۳/۷۵٪	۱۶/۹۵٪	۱۱/۱۳٪	۳/۵۰٪	۱/۱۹٪	۱۵/۴۵٪	۳/۵۵٪	۴/۲۴٪	۱۸/۷۹٪
خوزستان	۸/۸۸٪	۰/۹۳٪	۱۰/۶۸٪	۷/۳۵٪	۱۱/۵۶٪	۱۳/۴۶٪	۱/۴۵٪	۲/۳۶٪	۱۳/۲۵٪	۱/۸۶٪	۹/۰۵٪	۱۹/۱۸٪
زنجان	۷/۵۷٪	۰/۷۰٪	۱۶/۱۶٪	۸/۲۹٪	۱۳/۸۰٪	۱۱/۶۵٪	۲/۰۹٪	۱/۸۳٪	۱۳/۵۵٪	۲/۳۹٪	۵/۱۷٪	۱۶/۸۰٪
سمنان	۱۱/۵۸٪	۰/۰۸٪	۱۵/۱۴٪	۴/۶۹٪	۱۱/۴۹٪	۱۵/۷۷٪	۲/۶۳٪	۲/۲۷٪	۱۱/۷۷٪	۲/۹۷٪	۵/۶۵٪	۱۵/۹۶٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سیستان و بلوچستان	۱۰/۲۲٪	۰/۰۱٪	۱۳/۳۳٪	۲/۹۸٪	۲۴/۳۷٪	۱۵/۳۴٪	۲/۴۹٪	۰/۸۷٪	۸/۳۷٪	۲/۳۹٪	۵/۳۶٪	۱۴/۲۶٪
فارس	۱۰/۵۲٪	۰/۲۹٪	۱۲/۷۰٪	۶/۱۹٪	۱۲/۵۰٪	۱۳/۲۳٪	۱/۴۱٪	۴/۲۷٪	۱۲/۷۴٪	۱/۵۹٪	۱۱/۲۵٪	۱۳/۳۲٪
قزوین	۱۰/۲۱٪	۱/۱۷٪	۱۲/۷۳٪	۷/۲۷٪	۱۱/۳۶٪	۱۱/۵۹٪	۲/۶۴٪	۱/۷۱٪	۱۳/۶۱٪	۲/۹۱٪	۹/۱۱٪	۱۵/۶۲٪
قم	۸/۴۱٪	۰/۰۱٪	۱۴/۳۴٪	۸/۱۹٪	۱۶/۱۸٪	۹/۲۱٪	۱/۵۶٪	۱/۰۲٪	۱۶/۲۸٪	۲/۳۴٪	۷/۶۲٪	۱۴/۸۶٪
کردستان	۷/۸۷٪	۰/۰۰٪	۱۵/۳۳٪	۴/۷۱٪	۲۱/۹۶٪	۱۱/۸۳٪	۱/۵۵٪	۳/۴۵٪	۱۰/۶۴٪	۲/۸۱٪	۵/۶۴٪	۱۴/۲۱٪
کرمان	۱۷/۳۷٪	۰/۲۷٪	۱۰/۹۶٪	۴/۸۸٪	۱۹/۳۳٪	۱۱/۶۵٪	۱/۳۸٪	۱/۳۹٪	۱۶/۴۹٪	۱/۵۰٪	۴/۰۴٪	۱۰/۷۵٪
کرمانشاه	۷/۷۲٪	۰/۰۰٪	۱۱/۳۸٪	۶/۰۰٪	۱۳/۷۳٪	۱۳/۶۰٪	۲/۳۳٪	۰/۹۰٪	۱۲/۳۱٪	۲/۵۱٪	۹/۸۸٪	۱۹/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۴/۱۳٪	۰/۰۰٪	۱۶/۷۷٪	۷/۹۹٪	۱۴/۰۲٪	۸/۹۱٪	۱/۴۸٪	۱/۲۶٪	۱۲/۶۳٪	۴/۲۶٪	۵/۹۹٪	۱۲/۵۵٪
گلستان	۱۳/۲۵٪	۰/۱۳٪	۱۲/۱۷٪	۴/۸۶٪	۱۴/۰۳٪	۱۴/۶۷٪	۲/۱۶٪	۲/۲۱٪	۱۶/۰۷٪	۲/۴۴٪	۵/۵۶٪	۱۲/۴۵٪
گیلان	۷/۵۶٪	۰/۷۰٪	۹/۱۶٪	۹/۴۳٪	۱۳/۶۸٪	۱۴/۲۸٪	۲/۴۹٪	۲/۰۷٪	۱۳/۰۷٪	۳/۲۰٪	۸/۶۵٪	۱۵/۷۱٪
لرستان	۸/۳۵٪	۰/۰۱٪	۱۱/۶۲٪	۷/۷۵٪	۱۵/۰۵٪	۱۵/۹۳٪ %	۱/۴۵٪	۰/۹۳٪	۱۳/۲۴٪	۲/۶۲٪	۷/۶۵٪	۱۵/۴۰٪
مازندران	۸/۷۸٪	۱/۴۴٪	۸/۹۷٪	۹/۰۶٪	۱۲/۷۹٪	۱۵/۰۵٪	۲/۱۰٪	۲/۱۵٪	۱۴/۸۱٪	۲/۲۴٪	۷/۴۲٪	۱۵/۱۸٪
مرکزی	۹/۸۱٪	۰/۱۳٪	۱۲/۰۷٪	۶/۴۶٪	۱۶/۱۳٪	۱۳/۶۲٪	۲/۳۰٪	۱/۱۴٪	۱۴/۸۰٪	۳/۰۹٪	۸/۲۲٪	۱۲/۲۵٪
هرمزگان	۱۱/۴۱٪	۰/۰۵٪	۱۶/۷۱٪	۵/۰۴٪	۱۱/۷۷٪	۱۱/۰۷٪	۲/۱۰٪	۱/۱۸٪	۱۹/۳۶٪	۲/۱۴٪	۵/۷۱٪	۱۳/۴۷٪
همدان	۹/۴۱٪	۴/۳۳٪	۱۰/۶۲٪	۴/۶۹٪	۱۲/۳۸٪	۱۳/۲۴٪	۱/۵۴٪	۰/۷۷٪	۱۹/۶۵٪	۳/۰۰٪	۴/۸۶٪	۱۵/۵۰٪
یزد	۶/۵۶٪	۰/۲۴٪	۱۱/۲۳٪	۴/۴۸٪	۱۹/۴۲٪	۱۵/۱۴٪	۳/۷۰٪	۲/۱۵٪	۱۱/۴۲٪	۱/۷۰٪	۴/۸۹٪	۱۹/۰۷٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره دی ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- دی ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۵} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در دی ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۲۵} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - دی ۱۳۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۸۰٪	۸/۸۱٪	۱/۴۵۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۴٪	۰/۴۹٪	۰/۶۹۲
به پرداخت ملت	۲۳/۰۸٪	۱۲/۸۶٪	۱/۷۹۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۵٪	۷/۹۳٪	۰/۷۲۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۱٪	۱۳/۸۱٪	۱/۲۸۲
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۴٪	۱۲/۰۸٪	۰/۶۴۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۸٪	۲/۰۶٪	۰/۵۲۵
پرداخت نوین آراین	۱/۴۰٪	۲/۴۱٪	۰/۵۷۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۰۲٪	۱۳/۹۹٪	۱/۰۰۳
سایان کارت	۱/۳۸٪	۲/۱۹٪	۰/۶۳۰
فن آوا کارت	۴/۸۱٪	۷/۵۹٪	۰/۶۳۴
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۸٪	۱۵/۷۷٪	۰/۶۲۶

در دی ماه علاوه بر سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته است. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. در این ماه به دلیل بالاتر بودن سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در مقابل سهم کارتهخوان‌های فعال سیستمی آن، شاخص اثربخشی در این شرکت با روند مثبت مواجه شده و سبب گردیده تا در این شاخص رقمی بالاتر از یک را کسب نماید.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - آذر و دی ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی		اختلاف
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۵۸	۱/۴۵۳	-۰/۰۰۵
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۷۰	۰/۶۹۲	۰/۰۲۲
به پرداخت ملت	۱/۷۷۳	۱/۷۹۴	۰/۰۲۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۷۰۱	۰/۷۲۵	۰/۰۲۴
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۲۶۰	۱/۲۸۲	۰/۰۲۲
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۹۵	۰/۶۴۱	-۰/۰۵۴
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۵۱۹	۰/۵۲۵	۰/۰۰۶
پرداخت نوین آراین	۰/۵۸۴	۰/۵۷۹	-۰/۰۰۵
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۸۸	۱/۰۰۳	۰/۰۱۵
سایان کارت	۰/۶۲۸	۰/۶۳۰	۰/۰۰۲
فن آوا کارت	۰/۶۴۸	۰/۶۳۴	-۰/۰۱۴
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۹	۰/۶۲۶	۰/۰۱۷

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در دی ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با عددی برابر با منفی ۰/۰۵۴ بالاترین تغییر را داشته است. با توجه به افزایش قابل ملاحظه تعداد ابزارهای کارتخوان فعال سیستمی شرکت مذکور این امر طبیعی به نظر می‌رسد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتهخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۶} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در دی ماه ۹۷ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۶} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - دی ۱۳۹۷

شرکت	کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اثر بخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار
	سهم از کل تراکنش های کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۸۰٪	۱۰/۰۵٪	۱/۲۷۵
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۴٪	۰/۴۹٪	۰/۶۹۳
به پرداخت ملت	۲۳/۰۸٪	۱۳/۸۵٪	۱/۶۶۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۵٪	۸/۷۸٪	۰/۶۵۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۱٪	۱۳/۶۸٪	۱/۲۹۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۴٪	۱۱/۲۸٪	۰/۶۸۶
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۸٪	۲/۲۲٪	۰/۴۸۵
پرداخت نوین آراین	۱/۴۰٪	۲/۰۹٪	۰/۶۶۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۰۲٪	۱۳/۰۷٪	۱/۰۷۳
سایان کارت	۱/۳۸٪	۲/۲۲٪	۰/۶۲۲
فن آوا کارت	۴/۸۱٪	۷/۲۵٪	۰/۶۶۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۸٪	۱۵/۰۲٪	۰/۶۵۸

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار علاوه بر شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز به عددی بالاتر از یک دست یافته است. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - آذر و دی ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۰۷	۱/۲۷۵	-۰/۰۳۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۹۴	۰/۶۹۳	-۰/۰۰۱
به پرداخت ملت	۱/۶۶۰	۱/۶۶۷	۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۳۴	۰/۶۵۵	۰/۰۲۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۱۴	۱/۲۹۵	-۰/۰۱۹
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۸۹	۰/۶۸۶	-۰/۰۰۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۴۹۰	۰/۴۸۵	-۰/۰۰۴
پرداخت نوین آریا	۰/۶۶۶	۰/۶۶۹	۰/۰۰۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۴۵	۱/۰۷۳	۰/۰۲۸
سایان کارت	۰/۶۳۵	۰/۶۲۲	-۰/۰۱۳
فن آوا کارت	۰/۶۷۳	۰/۶۶۲	-۰/۰۱۰
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۵۲	۰/۶۵۸	۰/۰۰۵

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۰۳۲ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور

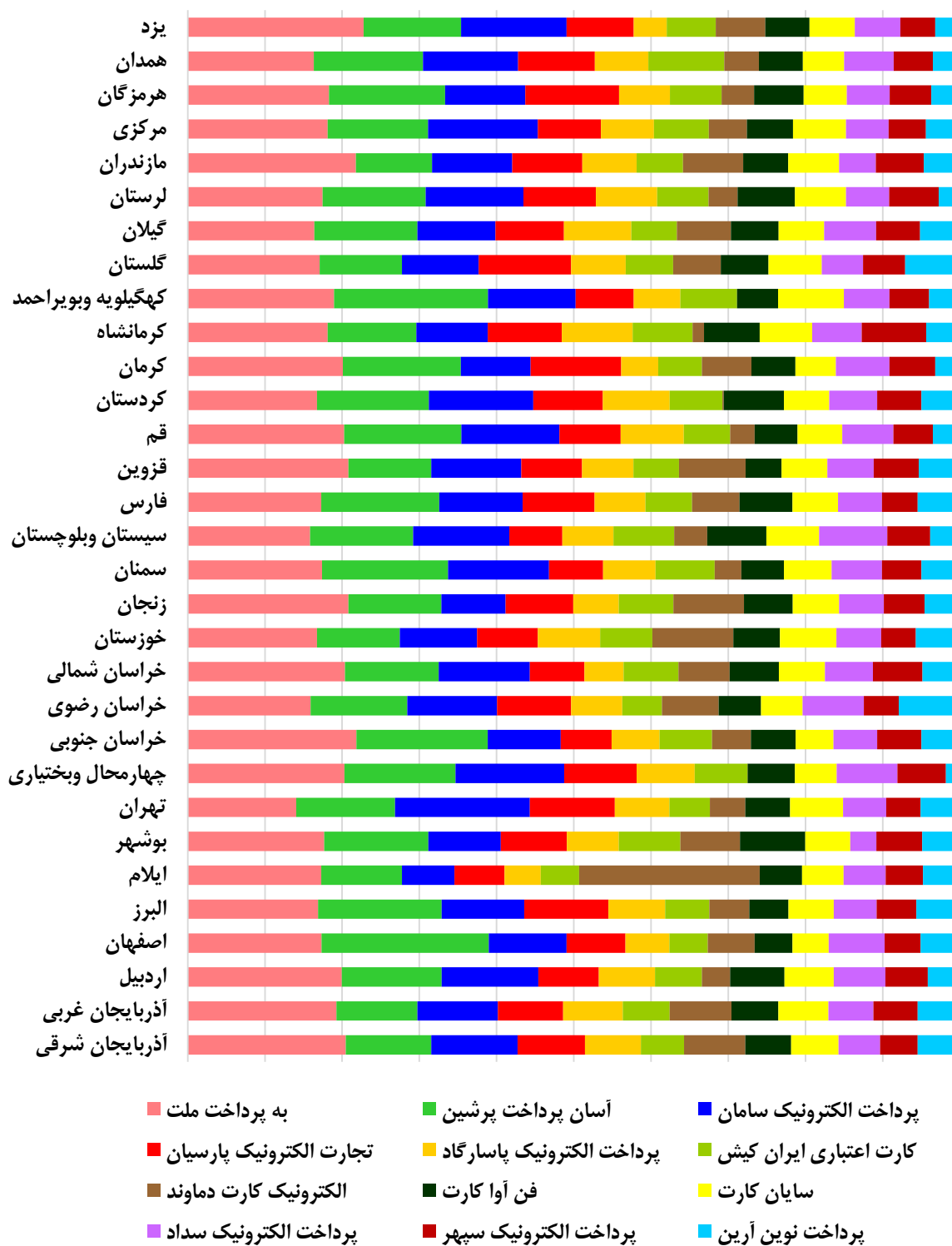
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص در دی ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۹-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسبان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۴۱	۰/۸۸۹	۲/۲۹۳	۰/۸۱۱	۱/۲۵۳	۰/۶۰۳	۰/۵۴۷	۰/۶۱۲	۰/۹۷۹	۰/۶۸۶	۰/۶۶۸	۰/۶۲۷
آذربایجان غربی	۱/۱۳۸	۰/۸۶۷	۲/۰۸۶	۰/۸۳۶	۱/۱۲۸	۰/۶۳۲	۰/۶۲۱	۰/۵۹۲	۰/۹۱۸	۰/۷۰۳	۰/۶۵۶	۰/۶۵۹
اردبیل	۱/۲۹۴	۰/۳۶۴	۱/۹۹۶	۰/۷۲۶	۱/۲۵۴	۰/۶۷۰	۰/۵۴۷	۰/۴۱۸	۰/۷۸۲	۰/۶۴۰	۰/۷۰۳	۰/۶۱۰
اصفهان	۲/۳۰۳	۰/۶۴۵	۱/۸۴۱	۰/۶۰۶	۱/۰۷۱	۰/۷۷۰	۰/۴۹۵	۰/۵۴۰	۰/۸۱۰	۰/۵۰۰	۰/۵۱۹	۰/۵۲۶
البرز	۱/۷۵۱	۰/۵۶۶	۱/۸۴۲	۰/۸۰۱	۱/۱۶۶	۰/۶۰۶	۰/۵۶۲	۰/۶۱۶	۱/۱۹۱	۰/۶۴۲	۰/۵۵۴	۰/۶۲۶
ایلام	۱/۲۶۷	۲/۸۳۲	۲/۰۹۴	۰/۵۶۷	۰/۸۲۳	۰/۶۶۲	۰/۵۸۵	۰/۵۷۸	۰/۷۸۶	۰/۶۵۱	۰/۶۶۳	۰/۶۰۳
بوشهر	۱/۴۱۴	۰/۸۱۰	۱/۸۵۳	۰/۷۰۶	۰/۹۸۳	۰/۳۵۳	۰/۶۲۶	۰/۵۱۱	۰/۸۹۹	۰/۶۱۱	۰/۸۸۶	۰/۸۳۶
تهران	۱/۳۱۰	۰/۴۷۰	۱/۴۳۶	۰/۷۲۲	۱/۷۸۲	۰/۵۷۲	۰/۴۵۲	۰/۵۲۲	۱/۱۲۷	۰/۷۰۳	۰/۵۹۳	۰/۵۳۴
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۲۱	۰/۰۰۰	۱/۸۶۰	۰/۶۸۹	۱/۲۸۸	۰/۷۲۲	۰/۵۷۶	۰/۱۶۵	۰/۸۶۰	۰/۴۹۷	۰/۵۶۰	۰/۶۳۱
خراسان جنوبی	۱/۶۸۹	۰/۴۹۹	۲/۱۷۱	۰/۶۱۸	۰/۹۴۱	۰/۵۶۲	۰/۵۷۰	۰/۴۹۶	۰/۶۵۵	۰/۴۸۵	۰/۵۷۹	۰/۶۷۴
خراسان رضوی	۱/۴۰۹	۰/۸۲۶	۱/۷۸۶	۰/۷۴۳	۱/۳۰۷	۰/۸۹۱	۰/۵۰۷	۰/۸۸۹	۱/۰۷۸	۰/۶۰۸	۰/۶۱۴	۰/۵۷۷
خراسان شمالی	۱/۲۴۴	۰/۶۷۸	۲/۰۸۶	۰/۵۲۰	۱/۲۰۹	۰/۶۳۷	۰/۶۵۷	۰/۴۹۷	۰/۷۲۳	۰/۶۰۹	۰/۶۵۷	۰/۷۲۵
خوزستان	۱/۲۵۰	۱/۲۲۴	۱/۹۵۱	۰/۹۳۹	۱/۱۶۳	۰/۶۷۸	۰/۵۲۱	۰/۶۶۵	۰/۹۱۷	۰/۸۵۰	۰/۷۰۲	۰/۷۸۵
زنجان	۱/۲۴۲	۰/۹۴۳	۲/۱۴۶	۰/۶۱۰	۰/۸۶۰	۰/۶۰۰	۰/۵۴۵	۰/۴۷۱	۰/۹۰۲	۰/۶۲۰	۰/۶۴۸	۰/۷۳۰
سمنان	۱/۶۰۶	۰/۳۴۰	۱/۷۱۲	۰/۶۶۸	۱/۲۸۵	۰/۶۳۹	۰/۵۰۲	۰/۴۹۲	۰/۶۹۰	۰/۶۱۰	۰/۵۴۲	۰/۷۵۵
سیستان و بلوچستان	۱/۲۷۱	۰/۴۰۶	۱/۵۰۷	۰/۶۳۱	۱/۱۸۶	۰/۸۴۰	۰/۵۲۸	۰/۳۶۷	۰/۶۵۳	۰/۶۵۰	۰/۷۳۱	۰/۷۴۸
فارس	۱/۶۰۸	۰/۶۴۹	۱/۸۲۴	۰/۶۹۵	۱/۱۳۹	۰/۶۰۳	۰/۴۸۶	۰/۵۷۶	۰/۹۸۰	۰/۶۱۹	۰/۷۲۳	۰/۶۳۶
قزوین	۱/۱۶۹	۰/۹۳۷	۲/۲۶۴	۰/۷۲۴	۱/۲۶۹	۰/۶۵۳	۰/۶۳۶	۰/۵۸۰	۰/۸۵۸	۰/۶۴۷	۰/۵۰۶	۰/۶۴۳
قم	۱/۴۶۶	۰/۳۰۸	۱/۹۵۴	۰/۷۸۹	۱/۲۲۲	۰/۶۳۷	۰/۴۹۳	۰/۳۳۸	۰/۷۶۵	۰/۵۵۹	۰/۵۳۶	۰/۵۷۹
کردستان	۱/۳۶۷	۰/۰۱۸	۱/۵۷۷	۰/۸۱۹	۱/۲۷۵	۰/۵۸۴	۰/۵۴۰	۰/۴۷۱	۰/۸۴۹	۰/۵۵۴	۰/۷۳۳	۰/۶۴۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
کرمان	۱/۴۳۷	۰/۶۰۲	۱/۸۸۶	۰/۴۵۰	۰/۸۴۹	۰/۶۵۳	۰/۵۵۸	۰/۲۹۹	۱/۱۰۴	۰/۴۹۲	۰/۵۳۵	۰/۵۳۲
کرمانشاه	۱/۲۱۵	۰/۱۵۷	۱/۹۱۵	۰/۹۶۹	۰/۹۷۸	۰/۶۷۹	۰/۸۸۲	۰/۴۶۱	۱/۰۱۳	۰/۷۱۹	۰/۷۶۱	۰/۸۱۹
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۷۷۰	۰/۰۰۰	۱/۶۸۰	۰/۵۳۴	۱/۰۰۶	۰/۵۲۳	۰/۴۵۶	۰/۳۵۵	۰/۶۶۸	۰/۷۵۷	۰/۴۷۱	۰/۶۵۰
گلستان	۱/۱۲۳	۰/۶۴۹	۱/۸۰۰	۰/۷۴۵	۱/۰۴۴	۰/۵۶۲	۰/۵۷۵	۰/۷۴۸	۱/۲۶۲	۰/۷۲۵	۰/۶۵۱	۰/۶۴۸
گیلان	۱/۵۱۸	۰/۷۹۷	۱/۸۶۶	۰/۹۹۶	۱/۱۵۱	۰/۷۶۸	۰/۶۴۵	۰/۵۸۹	۱/۰۰۹	۰/۶۷۰	۰/۷۰۳	۰/۶۷۰
لرستان	۱/۳۷۷	۰/۳۹۰	۱/۸۰۵	۰/۸۱۸	۱/۳۰۸	۰/۵۷۷	۰/۶۶۳	۰/۲۸۲	۰/۹۷۲	۰/۶۸۵	۰/۷۶۷	۰/۶۸۶
مازندران	۱/۱۳۹	۰/۸۹۵	۲/۵۰۵	۰/۸۰۹	۱/۱۹۳	۰/۵۴۹	۰/۷۱۳	۰/۵۳۹	۱/۰۴۵	۰/۷۵۷	۰/۶۷۳	۰/۶۹۴
مرکزی	۱/۳۱۴	۰/۵۰۰	۱/۸۳۱	۰/۶۹۵	۱/۴۳۵	۰/۵۵۸	۰/۴۸۷	۰/۴۴۷	۰/۸۲۶	۰/۶۹۴	۰/۶۰۲	۰/۷۱۷
هرمزگان	۱/۳۸۹	۰/۳۹۰	۱/۶۸۸	۰/۶۱۰	۰/۹۵۹	۰/۵۱۳	۰/۴۹۷	۰/۳۴۲	۱/۱۲۰	۰/۵۱۵	۰/۵۹۴	۰/۶۱۵
همدان	۱/۴۱۷	۰/۴۵۰	۱/۶۳۸	۰/۶۹۶	۱/۲۳۴	۰/۶۴۱	۰/۵۱۱	۰/۳۵۰	۰/۹۹۷	۰/۵۳۷	۰/۵۷۳	۰/۹۸۳
یزد	۱/۲۶۶	۰/۶۴۶	۲/۲۸۸	۰/۴۳۲	۱/۳۷۳	۰/۵۹۲	۰/۴۵۳	۰/۳۲۱	۰/۸۷۱	۰/۵۸۹	۰/۵۷۵	۰/۶۳۷

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جابجایی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

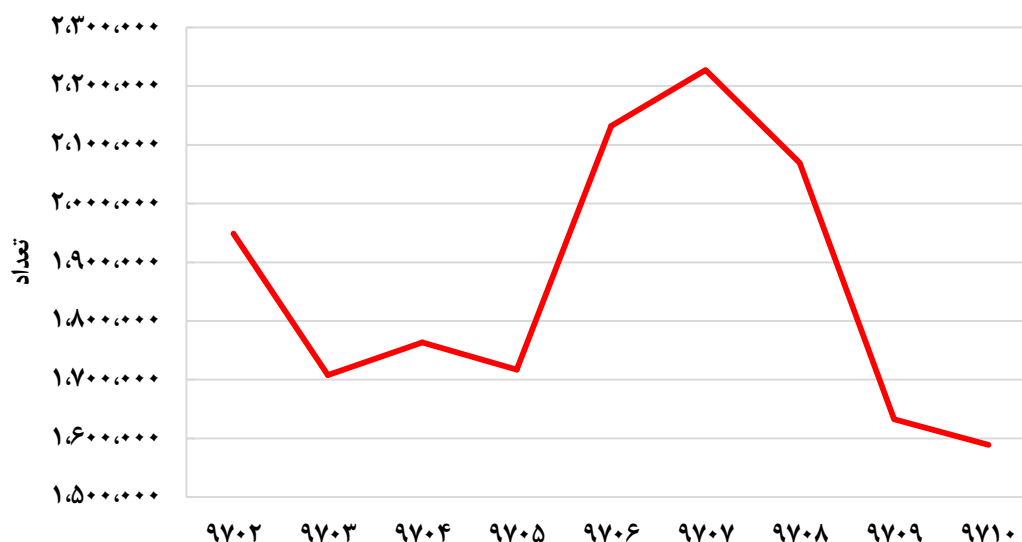
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۷}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۳۷} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی اردیبهشت ماه تا دی ماه ۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون

در امتداد روند نزولی دو ماه گذشته، در دی ماه نیز شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با ریزش ۲/۶۵ درصدی در آمار تعدادی کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی روبه‌رو بوده است. این موضوع در حالی اتفاق افتاده است که کارتهای کم تراکنش در برخی از شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت روند افزایشی داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" عملکرد مطلوبی در حذف کارتهای کم تراکنش خود نشان داده است. به نظر می‌رسد کاهش قابل ملاحظه در تعداد ابزارهای کارتهای فعال سیستمی این شرکت به دلیل جمع‌آوری این نوع کارتهای آن باشد. به‌طور کلی به نظر می‌رسد با توجه به نظام کارمزدی موجود و به دنبال آن عدم توجیه اقتصادی کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش برای بانک‌ها، برخی از آن‌ها از شرکت‌های PSP مورد قرارداد خود خواسته‌اند تا کارتهای مذکور را جمع‌آوری نمایند. همچنین جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه دی ۹۷ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۹۱ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. رقم فوق نسبت به رقم مشابه در آذر ماه با ریزش حدود یک درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - دی ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	آذر	دی	
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۵۰٪	۱۰/۰۹٪	-۰/۴۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۱/۲۱٪	۱۹/۴۲٪	-۱/۷۹٪
به پرداخت ملت	۱۱/۵۶٪	۱۱/۸۴٪	-۰/۲۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۴/۸۳٪	۲۳/۳۹٪	-۱/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۲۴٪	۱۷/۴۵٪	-۰/۷۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۸/۳۳٪	۲۲/۲۱٪	-۶/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲۳/۰۶٪	۲۱/۲۷٪	-۱/۸۰٪
پرداخت نوین آراین	۳۳/۴۰٪	۳۵/۷۶٪	۲/۳۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۸/۷۵٪	۲۸/۱۰٪	-۰/۶۵٪
سایان کارت	۲۵/۱۸٪	۲۶/۰۵٪	-۰/۸۷٪
فن‌آوا کارت	۲۶/۹۰٪	۲۶/۱۹٪	-۰/۷۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۰/۱۱٪	۲۹/۵۹٪	-۰/۵۲٪
کل	۲۲/۹۹٪	۲۱/۹۱٪	-۱/۰۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تأثیر قرار گرفته است. خوشبختانه در این ماه تقریباً عملکرد تمامی شرکت‌ها به‌گونه‌ای بوده که از عدد این شاخص در آن‌ها کاسته شده است. بیشترین کاهش با عددی معادل ۶/۱۲ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" مشاهده می‌شود. بالاترین رقم این شاخص با عددی نزدیک به ۳۶ درصد، متعلق به شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش می‌گردد. در مقابل تنها ۱۰/۰۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "آسان پرداخت پرشین" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۸} پذیرنده^{۲۹} و صادرکننده^{۳۰} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۸} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

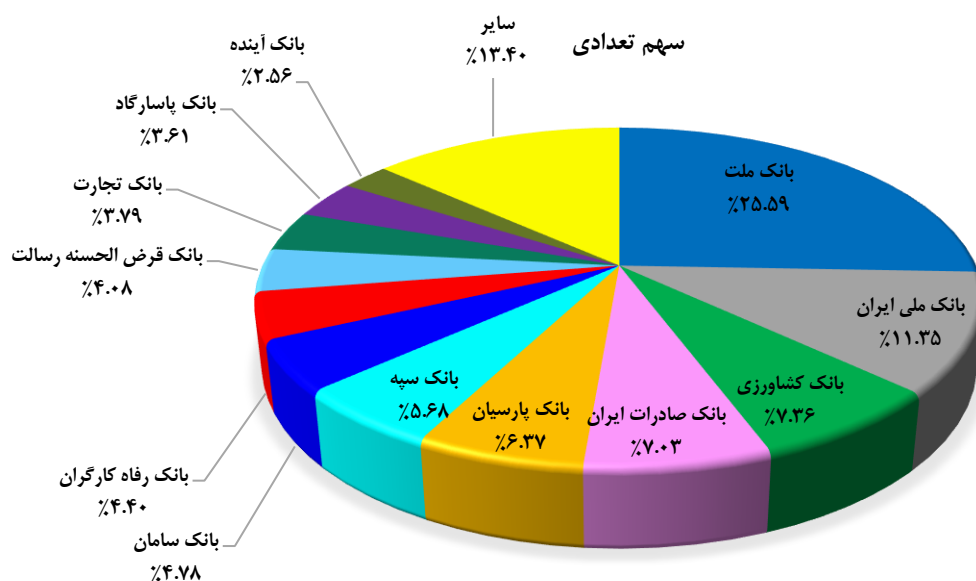
^{۲۹} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

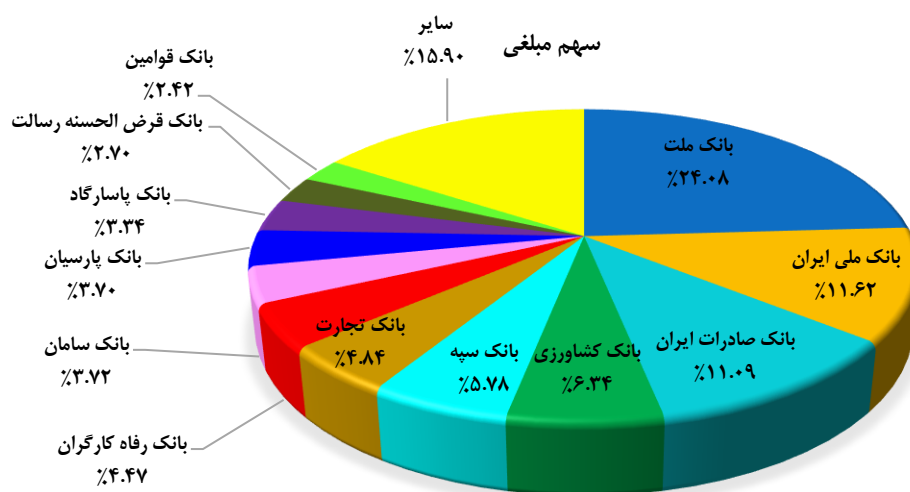
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۷

همچنین شکل ۲-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۵/۵۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۰۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای دی ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۸٪	۱۱/۱۵٪	۰/۸۰٪	۱/۴۱٪	۲/۱۹٪	۴/۱۴٪
۲	بانک انصار	۱/۹۴٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۱/۸۶٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۱٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۱۵٪	۳/۵۶٪	۲۲/۱۹٪	۱/۷۳٪	۲/۴۷٪	۱۸/۲۴٪
۵	بانک پارسیان	۵/۵۸٪	۲۱/۹۰٪	۳/۰۸٪	۳/۲۴٪	۸/۷۷٪	۴/۲۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۹٪	۱/۴۸٪	۰/۰۵٪	۳/۴۶٪	۲/۱۵٪	۰/۰۷٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۵٪	۰/۶۷٪	۰/۰۳٪	۴/۹۶٪	۳/۷۴٪	۰/۰۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۷٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۸۷٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۳۹٪	۰/۱۰٪	۰/۲۳٪	۰/۱۲٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۴/۹۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۱/۱۴٪	۰/۰۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۶٪	۰/۷۷٪	۰/۰۳٪	۰/۳۵٪	۰/۵۸٪	۰/۱۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۰٪	۱/۳۹٪	۱/۴۵٪	۴/۵۰٪	۴/۲۹٪	۱/۹۵٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۷٪	۸/۴۰٪	۱/۴۹٪	۳/۳۲٪	۷/۸۹٪	۸/۵۱٪
۱۵	بانک سپه	۶/۴۳٪	۰/۱۵٪	۰/۱۱٪	۶/۲۸٪	۰/۵۰٪	۰/۰۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۳٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۷۱٪	۳/۱۵٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۲٪	۱/۰۴٪	۱۲/۲۵٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱٪	۰/۷۹٪	۰/۰۳٪	۱۲/۰۵٪	۱/۱۲٪	۰/۱۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۲٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۲/۹۵٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۹۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۴٪	۰/۰۴٪	۰/۳۰٪	۲/۶۳٪	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۹۶٪	۵/۸۷٪	۰/۰۷٪	۶/۸۰٪	۱/۵۷٪	۰/۲۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۱٪	۱/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۱/۳۵٪	۴/۳۰٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۳/۵۵٪	۲۰/۶۰٪	۶۰/۰۶٪	۲۳/۳۹٪	۳۰/۳۵٪	۵۲/۳۹٪
۳۰	بانک ملی ایران	۱۱/۲۷٪	۱۳/۷۳٪	۱۰/۱۷٪	۱۱/۶۹٪	۱۰/۹۶٪	۹/۱۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۱/۰۲٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش	سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش
		کارتخوان فروشگاهی	کارتخوان فروشگاهی
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش اینترنتی
		موبایلی	موبایلی
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
		۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
		۰/۳۷٪	۰/۰۰٪
		۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "ملی ایران" و "اقتصاد نوین"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "شهر"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۳/۷۷٪	۳۳/۷۰٪	۲/۵۳٪	۸۶/۷۰٪	۱۲/۳۰٪	۱/۰۰٪
۲	بانک انصار	۹۹/۲۱٪	۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۲۱٪	۳/۷۸٪	۰/۰۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۲۸٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۳۹/۶۹٪	۷/۹۹٪	۵۲/۳۲٪	۸۵/۲۷٪	۱۱/۱۸٪	۳/۵۴٪
۵	بانک پارسیان	۷۷/۳۰٪	۱۹/۷۸٪	۲/۹۲٪	۷۹/۷۹٪	۱۹/۸۰٪	۰/۴۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۵۷٪	۲/۳۵٪	۰/۰۸٪	۹۴/۶۳٪	۵/۳۶٪	۰/۰۱٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۹۴٪	۱/۰۱٪	۰/۰۵٪	۹۳/۵۴٪	۶/۴۵٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۰۳٪	۰/۹۶٪	۰/۰۱٪	۹۴/۹۹٪	۵/۰۱٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۸۹/۵۲٪	۸/۲۷٪	۲/۲۱٪	۹۴/۷۹٪	۴/۶۵٪	۰/۵۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱۳/۷۲٪	۸۶/۰۶٪	۰/۲۲٪	۴۷/۴۱٪	۵۲/۵۷٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۸۳/۶۵٪	۱۵/۸۰٪	۰/۵۵٪	۸۶/۸۵٪	۱۲/۹۸٪	۰/۱۸٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۶/۲۰٪	۱/۸۲٪	۱/۹۹٪	۹۱/۸۳٪	۸/۰۳٪	۰/۱۶٪
۱۴	بانک سامان	۸۸/۰۰٪	۱۰/۱۲٪	۱/۸۸٪	۸۱/۴۴٪	۱۷/۷۴٪	۰/۸۲٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۴٪	۰/۱۵٪	۰/۱۱٪	۹۹/۲۷٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۸۹/۸۳٪	۱۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۷۱/۲۲٪	۲۸/۷۸٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۶/۱۸٪	۳/۶۸٪	۰/۱۴٪	۴۸/۰۰٪	۵۱/۹۹٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۹/۳۲٪	۰/۶۵٪	۰/۰۳٪	۹۹/۱۵٪	۰/۸۴٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۳٪	۱/۰۷٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۳۸٪	۰/۵۵٪	۰/۰۷٪	۹۹/۲۲٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۴۵٪	۰/۱۷٪	۱/۳۹٪	۹۹/۳۹٪	۰/۵۸٪	۰/۰۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪	۹۳/۵۹٪	۶/۴۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۵/۳۶٪	۴/۵۹٪	۰/۰۵٪	۹۷/۹۱٪	۲/۰۷٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۴۱٪	۰/۵۵٪	۰/۰۴٪	۹۸/۰۷٪	۱/۹۳٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۵۴/۰۸٪	۴۵/۹۱٪	۰/۰۱٪	۸۵/۰۳٪	۱۴/۹۷٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۱۳٪	۰/۸۰٪	۰/۰۷٪	۷۷/۴۹٪	۲۲/۵۱٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۱/۱۸٪	۴/۶۳٪	۱۴/۱۸٪	۸۸/۶۸٪	۱۰/۵۴٪	۰/۷۸٪
۳۰	بانک ملی ایران	۸۷/۶۳٪	۶/۹۶٪	۵/۴۱٪	۹۱/۸۳٪	۷/۸۸٪	۰/۲۸٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۷/۳۵٪	۲/۶۵٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۰٪	۱/۳۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری توسعه	۹۹/۷۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۳۳	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۳۴	مؤسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۵	مؤسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در دی ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "ملت" در مقام دوم، بانک "ملی ایران" در مقام سوم و بانک "پارسیان" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "اقتصاد نوین" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در دی ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۵۶ و ۰/۳۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشنده‌ای بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشنده‌ای جذب هر بانک شده است.

۵.۱.۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۸	۱/۸۹	۱۱/۱۵	۱۲۴/۲۲	۰/۸۰	۰/۶۳
۲	بانک انصار	۱/۹۴	۳/۷۶	۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۰
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۱	۰/۳۷	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۴	بانک آینده	۱/۱۵	۱/۳۳	۳/۵۶	۱۲/۶۷	۲۲/۱۹	۴۹۲/۴۱
۵	بانک پارسیان	۵/۵۸	۳۱/۱۷	۲۱/۹۰	۴۷۹/۴۸	۳/۰۸	۹/۴۹
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۹	۱۵/۹۴	۱/۴۸	۲/۱۸	۰/۰۵	۰/۰۰
۷	بانک تجارت	۴/۲۵	۱۸/۰۷	۰/۶۷	۰/۴۵	۰/۰۳	۰/۰۰
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۷	۰/۵۹	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸	۰/۰۸	۰/۳۹	۰/۱۵	۰/۱۰	۰/۰۱
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵	۰/۰۰	۴/۹۶	۲۴/۶۱	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۶	۰/۰۷	۰/۷۷	۰/۵۹	۰/۰۳	۰/۰۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۰	۲۳/۰۴	۱/۳۹	۱/۹۳	۱/۴۵	۲/۱۰
۱۴	بانک سامان	۴/۷۷	۲۲/۷۲	۸/۴۰	۷۰/۶۳	۱/۴۹	۲/۲۲
۱۵	بانک سپه	۶/۴۳	۴۱/۳۱	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۱
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۶۳	۰/۳۹	۱/۰۹	۱/۱۸	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۴	۰/۸۸	۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱	۶۲/۶۳	۰/۷۹	۰/۶۳	۰/۰۳	۰/۰۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۲	۲۱/۳۲	۰/۱۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۴	۲/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۳۰	۰/۰۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۹۶	۶۳/۳۳	۵/۸۷	۳۴/۴۳	۰/۰۷	۰/۰۰
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۹	۰/۲۴	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۱	۰/۰۱	۱/۳۸	۱/۸۹	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۳	۱/۰۵	۰/۱۳	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۹	بانک ملت	۲۳/۵۵	۵۵۴/۵۷	۲۰/۶۰	۴۲۴/۴۳	۶۰/۰۶	۳۶۰۷/۳۸
۳۰	بانک ملی ایران	۱۱/۲۷	۱۲۷/۰۷	۱۳/۷۳	۱۸۸/۴۶	۱۰/۱۷	۱۰۳/۳۵
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۱/۰۲	۱/۰۳	۰/۴۲	۰/۱۸	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۴	۰/۱۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۴	۰/۱۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۹۶/۶۶	-	۱۰۳۶۸/۵۳	-	۴۰۲۱۷/۶۹

ملاحظه می‌شود که در دی ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۴،۲۱۷/۶۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۳۶۸/۵۳ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۹۶/۶۶ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار و نیز تغییر طبقه تمرکز این ابزار از طبقه تمرکز

ملایم به طبقه تمرکز رقابتی بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در دی ماه ۹۷ نسبت به آذر ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آذر و دی ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی	
	آذر ۹۷	دی ۹۷	نرخ رشد	آذر ۹۷	دی ۹۷	نرخ رشد	آذر ۹۷	دی ۹۷
شاخص H-H	۱,۰۰۶/۶۱	۹۹۶/۶۶	-۰/۹۹٪	۱,۳۴۷/۱۸	۱,۳۶۸/۵۳	۱/۵۸٪	۳,۳۲۵/۱۲	۴۲۱۷/۶۹
								۲۶/۸۴٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و در دی ماه نسبت به آذر ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در دو ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی رشد مثبت را داشته است. ابزار کارتخوان فروشگاهی در دی ماه در این شاخص تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی داشته و از طبقه تمرکز ملایم به طبقه تمرکز رقابتی نقل مکان کرده است.

۵,۲ سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۲} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در دی ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۷,۶۳۱,۰۷۸ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۴,۹۰۳,۵۷۰ عدد و سهم تعدادی ۹۷/۲۱ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۷۸,۲۶۴ عدد و سهم ۰/۰۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آذر ۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۸۴۴,۱۳۶	۷۴,۸۱۳	۹۳,۶۷۱,۹۱۶	۹۶,۵۹۰,۸۶۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۹۴٪	۰/۰۸٪	۹۶/۹۸٪	-
دی ۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۶۴۹,۲۴۴	۷۸,۲۶۴	۹۴,۹۰۳,۵۷۰	۹۷,۶۳۱,۰۷۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۷۱٪	۰/۰۸٪	۹۷/۲۱٪	-

Debit card^{۳۳}

Credit card^{۳۴}

Prepaid^{۳۵}

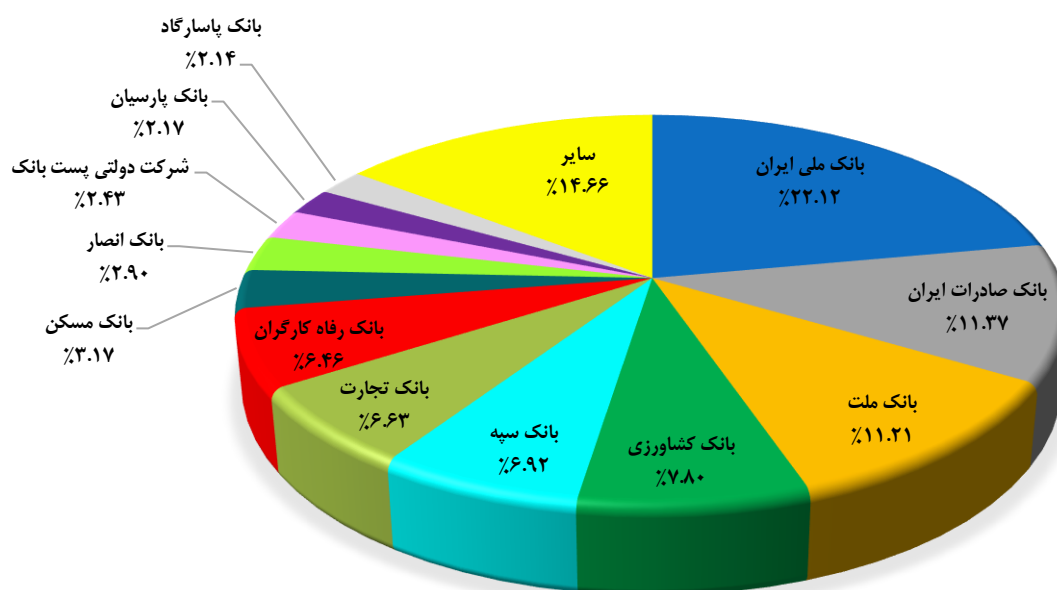
۱/۰۸٪	۱/۳۱٪	۴/۶۱٪	-۶/۸۵٪	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش دار در دی ماه نسبت به آذر ماه
-------	-------	-------	--------	---

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ۹۷ نسبت به آذر ماه، نرخ رشد معادل مثبت ۱/۰۸ درصد داشته است. همانگونه که در

جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دو دسته کارت اعتباری و برداشت مثبت و در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی دی ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای دی ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار

متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۶٪	۰/۹۸٪	۱/۸۴٪
۲	بانک انصار	۰/۵۷٪	۲/۹۳٪	۲/۱۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۰/۴۰٪	۰/۵۷٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۱/۲۳٪	۶/۷۳٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۵٪	۱/۶۰٪	۲۲/۵۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۱/۶۵٪	۲/۱۱٪	۳/۲۵٪
۷	بانک تجارت	۱/۰۵٪	۶/۶۸٪	۵/۰۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۹۰٪	۰/۸۸٪	۱/۰۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۲٪	۰/۳۵٪	۰/۳۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪	۰/۴۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۱٪	۶/۵۲٪	۴/۵۴٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۸٪	۰/۸۷٪	۳/۷۲٪
۱۵	بانک سپه	۱۳/۱۲٪	۶/۹۷٪	۵/۰۸٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۹۴٪
۱۷	بانک سینا	۲/۷۴٪	۰/۶۴٪	۰/۸۸٪
۱۸	بانک شهر	۱/۳۳٪	۱/۶۱٪	۳/۷۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۲/۲۲٪	۱۱/۵۲٪	۶/۲۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۶۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۱٪	۰/۹۷٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۹٪	۱/۲۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۹۷٪	۱/۲۷٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۶۸٪
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۲۲٪	۷/۹۴٪	۳/۰۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۵٪	۰/۲۴٪	۰/۳۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۳٪	۱/۱۸٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۲/۵۵٪	۱۱/۲۸٪	۷/۶۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱/۷۶٪	۲۲/۴۱٪	۱۲/۱۲٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱۱/۱۵٪	۲/۴۹٪	۰/۲۵٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۴٪	۰/۸۹٪	۱/۵۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۴۶٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۴۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۲/۵۵ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۲/۵۶ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای دی ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - دی ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۴٪	۹۴/۸۸٪	۴/۹۸٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۰۱٪	۱/۹۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۱۷٪	۳/۸۲٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۶/۷۵٪	۱۳/۲۵٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۷۱/۷۹٪	۲۸/۲۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۶٪	۹۵/۸۲٪	۴/۱۲٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۷/۹۲٪	۲/۰۷٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۱۷٪	۹۶/۷۲٪	۳/۱۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۹۳٪	۵/۰۷٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۳٪	۹۷/۲۲٪	۲/۷۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۶۳٪	۹۲/۴۷٪	۵/۹۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۵٪	۹۷/۵۵٪	۲/۴۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۸/۰۹٪	۱/۹۱٪
۱۴	بانک سامان	۰/۴۰٪	۸۸/۹۹٪	۱۰/۶۱٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۵٪	۹۷/۸۶٪	۱/۹۹٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۹۷٪	۹/۰۳٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۴٪	۹۵/۹۹٪	۳/۶۷٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۶٪	۹۳/۹۰٪	۶/۰۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۲٪	۹۸/۴۹٪	۱/۵۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۹۰٪	۹۲/۹۴٪	۵/۱۶٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۳۴٪	۱/۶۶٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۲۷٪	۲/۷۳٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۲۳٪	۱/۷۷٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۵/۲۲٪	۱۴/۷۸٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۱٪	۹۸/۹۲٪	۱/۰۷٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۵٪	۹۶/۱۱٪	۳/۷۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۷/۱۱٪	۱۲/۸۹٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۹۹٪	۱/۰۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۷۲/۰۵٪	۲۷/۹۵٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۸٪	۹۷/۷۷٪	۱/۸۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۵۱٪	۱/۴۹٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۷٪	۹۹/۳۵٪	۰/۲۸٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۶/۳۲٪	۳/۶۸٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۱٪	۹۵/۳۷٪	۴/۶۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۳٪	۹۹/۴۴٪	۰/۵۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۶/۱۶٪	۳/۸۴٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵،۲،۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۶	۳/۰۹	۰/۹۸	۰/۹۶	۱/۸۴	۳/۳۹
۲	بانک انصار	۰/۵۷	۰/۳۲	۲/۹۳	۸/۵۸	۲/۱۱	۴/۴۷
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۴۰	۰/۱۶	۰/۵۷	۰/۳۲
۴	بانک آینده	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۲۳	۱/۵۱	۶/۷۳	۴۵/۲۹
۵	بانک پارسیان	۰/۱۵	۰/۰۲	۱/۶۰	۲/۵۷	۲۲/۵۶	۵۰۹/۱۰
۶	بانک پاسارگاد	۱/۶۵	۲/۷۱	۲/۱۱	۴/۴۷	۳/۲۵	۱۰/۵۹
۷	بانک تجارت	۱/۰۵	۱/۱۱	۶/۶۸	۴۴/۵۹	۵/۰۶	۲۵/۶۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۹۰	۳/۶۰	۰/۸۸	۰/۷۸	۱/۰۲	۱/۰۳
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۲	۰/۰۱	۰/۳۵	۰/۱۳	۰/۳۶	۰/۱۳
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۶	۰/۰۷	۰/۴۶	۰/۲۱	۰/۴۰	۰/۱۶
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۱	۰/۰۰	۶/۵۲	۴۲/۵۳	۴/۵۴	۲۰/۶۵
۱۴	بانک سامان	۴/۷۸	۲۲/۸۱	۰/۸۷	۰/۷۶	۳/۷۲	۱۳/۸۰
۱۵	بانک سپه	۱۳/۱۲	۱۷۲/۰۶	۶/۹۷	۴۸/۶۰	۵/۰۸	۲۵/۷۹
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۷	۰/۰۷	۰/۹۴	۰/۸۹
۱۷	بانک سینا	۲/۷۴	۷/۵۰	۰/۶۴	۰/۴۱	۰/۸۸	۰/۷۸
۱۸	بانک شهر	۱/۳۳	۱/۷۸	۱/۶۱	۲/۵۸	۳/۷۰	۱۳/۶۹
۱۹	بانک صادرات ایران	۲/۲۲	۴/۹۱	۱۱/۵۲	۱۳۲/۶۰	۶/۲۷	۳۹/۳۱
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۶۷	۰/۴۶	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۵	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۶۱	۲/۶۰	۰/۹۷	۰/۹۵
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۱۹	۱/۴۲	۱/۲۰	۱/۴۳
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۹۷	۳/۸۶	۱/۲۷	۱/۶۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۶۸	۰/۴۶
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۲۲	۱/۴۸	۷/۹۴	۶۳/۰۵	۳/۰۸	۹/۵۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۵	۰/۲۰	۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۳۳	۰/۱۱
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۲۳	۱۰/۴۵	۱/۱۸	۱/۳۹
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۲/۵۵	۲۰/۶۱/۵۴	۱۱/۲۸	۱۲۷/۲۳	۷/۶۷	۵۸/۸۱
۳۱	بانک ملی ایران	۱/۷۶	۳/۱۰	۲۲/۴۱	۵۰۲/۳۱	۱۲/۱۲	۱۴۶/۹۴
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱۱/۱۵	۱۲۴/۳۷	۲/۴۹	۶/۱۹	۰/۲۵	۰/۰۶
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۸۹	۰/۷۹	۱/۵۴	۲/۳۸
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۴۶	۰/۲۱
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۳,۱۱۱/۲۶	-	۱,۰۰۹/۶۳	-	۹۳۸/۸۶

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی دو دسته "کارت اعتباری" و "برداشت" رشد منفی و در دسته "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۲/۴۱ درصدی در دی ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که بدان معناست که همچنان سهم بازار بانک‌های صادر کننده در صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می‌باشد.

همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد منفی ۱۳/۰۱ درصد را داشته و این شاخص برای دسته "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و در حیطه انحصار قرار دارد. بالاترین سهم در دی ماه ۹۷ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه نسبت به آذر ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آذر و دی ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	آذر ۹۷	دی ۹۷	نرخ رشد	آذر ۹۷	دی ۹۷	نرخ رشد	آذر ۹۷	دی ۹۷	نرخ رشد
شاخص HHI	۳,۵۷۶/۶۵	۳,۱۱۱/۲۶۱۰	-۱۳/۰۱٪	۱,۰۱۲/۸۰	۱,۰۰۹/۶۳۳۲	-۰/۳۱٪	۹۱۶/۸۱	۹۳۸/۸۶	۲/۴۱٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در دی ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور رشد منفی ۱۳/۰۱ درصدی داشته است.

"کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۲/۴۱ درصدی، همچنان در طبقه "رقابتی" باقی مانده که بیشترین سهم در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۱۰-۵ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

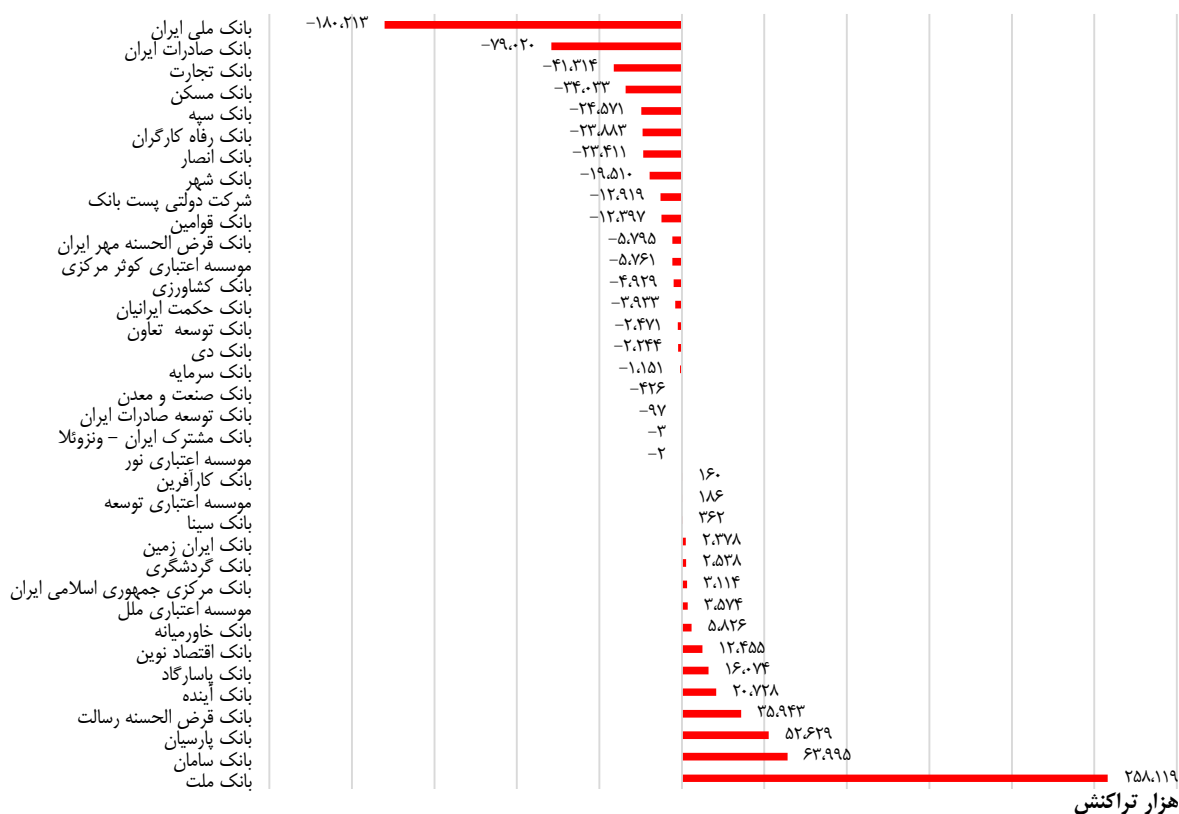
جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۳٪	۱/۹۰٪	۱/۲۶٪	۱/۵۱٪
۲	بانک انصار	۲/۹۸٪	۱/۷۲٪	۲/۴۳٪	۱/۷۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۵۴٪	۰/۵۵٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۴۵٪	۲/۵۶٪	۲/۴۷٪	۱/۸۹٪
۵	بانک پارسیان	۳/۵۴٪	۶/۳۷٪	۲/۶۳٪	۳/۷۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۷۴٪	۳/۶۱٪	۲/۸۱٪	۳/۳۶٪
۷	بانک تجارت	۶/۰۱٪	۳/۷۹٪	۵/۰۳٪	۴/۸۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۲٪	۰/۶۸٪	۰/۷۷٪	۰/۷۷٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۸٪	۰/۲۷٪	۰/۲۸٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۳۳٪	۰/۰۳٪	۰/۱۹٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۰٪	۰/۲۸٪	۰/۵۲٪	۰/۳۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۶۹٪	۴/۴۰٪	۴/۵۹٪	۴/۴۵٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۳٪	۴/۷۸٪	۱/۷۹٪	۳/۸۰٪
۱۵	بانک سپه	۷/۰۱٪	۵/۶۸٪	۵/۹۳٪	۵/۸۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪	۰/۳۶٪	۰/۴۳٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۰٪	۰/۶۲٪	۰/۶۶٪	۱/۱۰٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۱٪	۰/۸۶٪	۲/۵۴٪	۱/۹۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۸٪	۷/۰۳٪	۱۲/۲۰٪	۱۱/۴۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۴٪	۴/۰۸٪	۲/۳۸٪	۲/۷۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۲۰٪	۰/۸۹٪	۱/۴۶٪	۰/۸۸٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۶٪	۱/۲۹٪	۲/۳۵٪	۲/۴۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۱۹٪	۰/۲۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۳٪	۷/۳۶٪	۶/۵۰٪	۶/۴۸٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۴۴٪	۰/۵۲٪	۰/۴۹٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۱۱٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۵٪	۰/۹۱٪	۲/۹۹٪	۱/۳۷٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۱/۶۹٪	۲۵/۵۹٪	۱۷/۷۶٪	۲۴/۱۲٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۰۵٪	۱۱/۳۵٪	۱۶/۳۷٪	۱۱/۱۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۶۲٪	۰/۹۲٪	۰/۹۸٪	۰/۶۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۰٪	۰/۴۹٪	۰/۶۸٪	۰/۳۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۸٪	۰/۳۰٪	۰/۴۱٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۳۰٪	۰/۶۱٪	۰/۳۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در دی ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

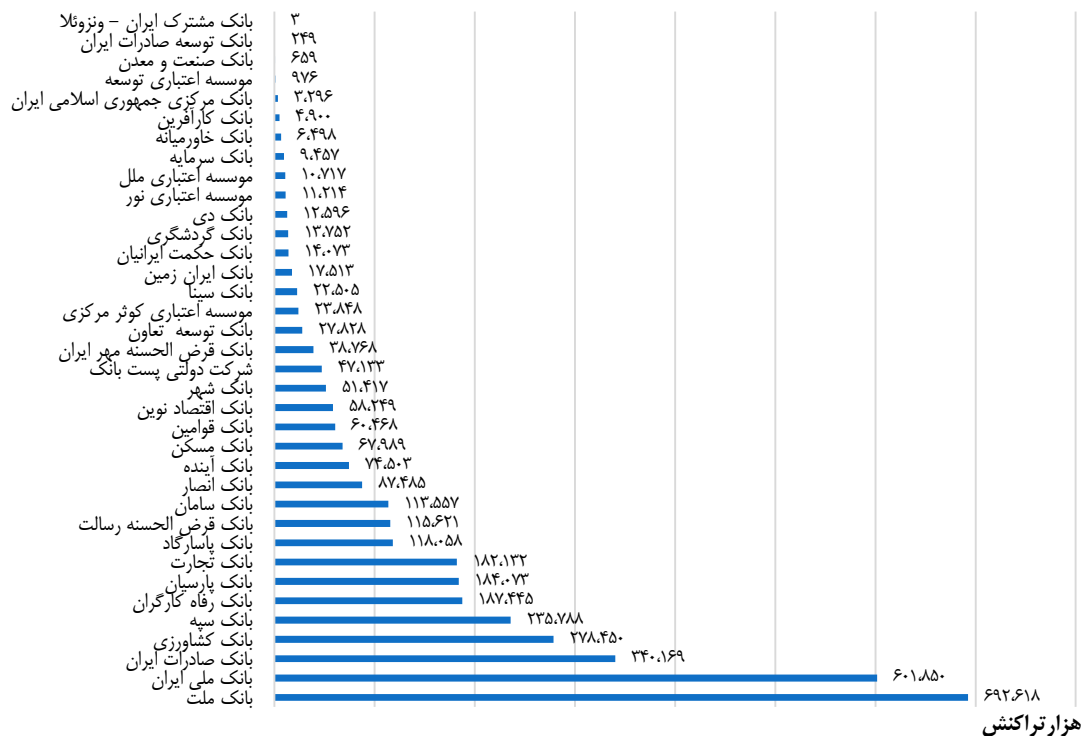
در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

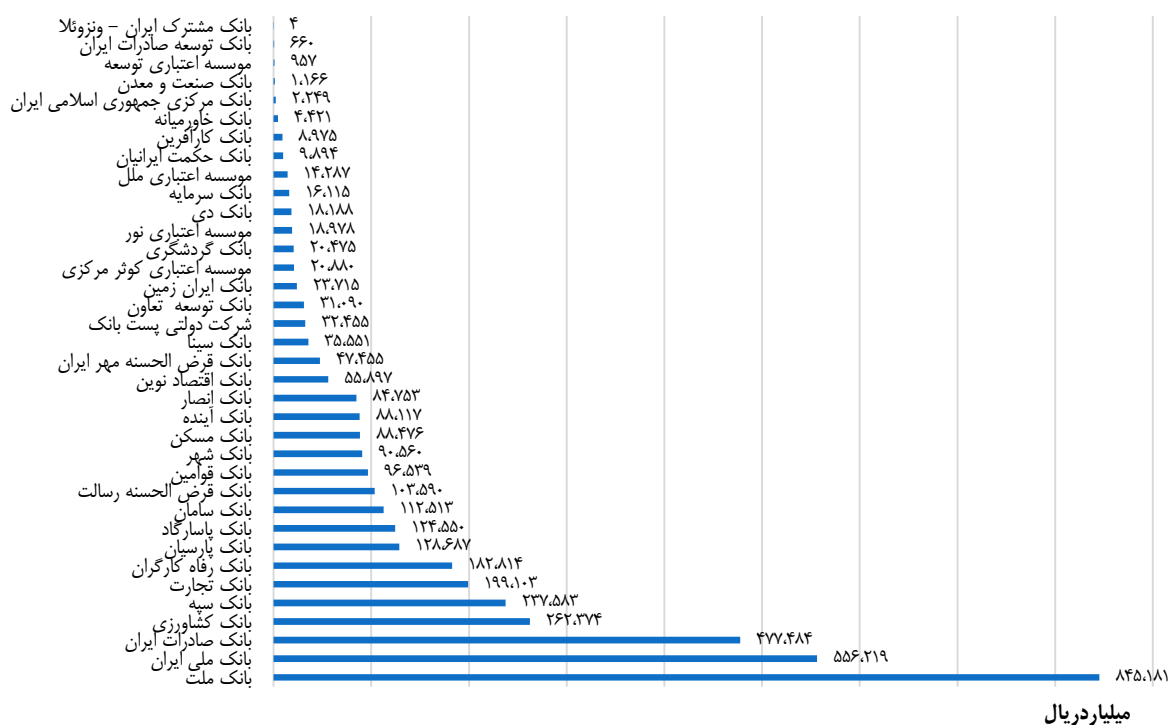
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در دی ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۳۹۷

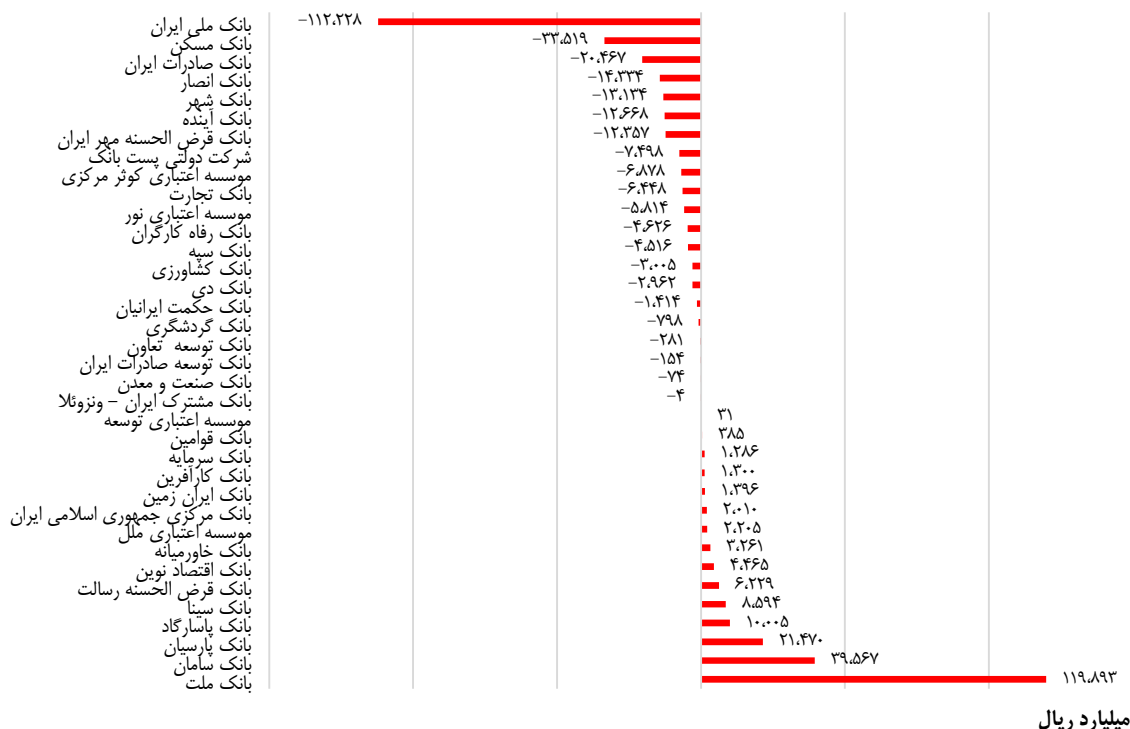
^{۳۶} Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی دی ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" در حال انتقال است.

۵.۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در دی ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۲/۷۳ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (آذر ماه) میزان ۱۲۰/۳۴ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۳۸/۲۰ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۱۵/۹۷ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (دی ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۳۸/۲۰
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۴۱/۹۱
۳	بانک قوامین	۶۳/۶۸
۴	بانک مسکن	۶۷/۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (دی ۹۷)
۵	بانک سرمایه	۷۱/۴۳
۶	بانک کارآفرین	۷۵/۳۰
۷	بانک صادرات ایران	۷۹/۲۲
۸	بانک آینده	۸۶/۳۳
۹	بانک سینا	۹۲/۱۰
۱۰	بانک تجارت	۱۰۰/۵۸
۱۱	بانک دی	۱۰۱/۲۵
۱۲	موسسه اعتباری نور	۱۰۳/۹۷
۱۳	بانک توسعه تعاون	۱۰۶/۳۵
۱۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۷/۹۹
۱۵	بانک ملی ایران	۱۰۸/۱۷
۱۶	بانک ایران زمین	۱۱۱/۲۶
۱۷	بانک سپه	۱۱۱/۴۸
۱۸	بانک گردشگری	۱۱۵/۲۸
۱۹	بانک ملت	۱۱۷/۷۰
۲۰	بانک انصار	۱۲۰/۱۲
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۴/۴۲
۲۲	بانک رفاه کارگران	۱۳۱/۰۴
۲۳	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۱/۹۱
۲۴	بانک اقتصاد نوین	۱۳۴/۸۳
۲۵	بانک کشاورزی	۱۳۴/۸۹
۲۶	بانک پاسارگاد	۱۳۶/۱۴
۲۷	بانک شهر	۱۳۶/۳۹
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۱۵۸/۰۱
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۶۷/۳۸
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۱۶۷/۸۴
۳۱	بانک سامان	۱۷۴/۲۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (دی ۹۷)
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۷۸/۰۶
۳۳	بانک پارسیان	۲۰۶/۶۰
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۱۵/۹۷
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۱۷/۳۴

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۵/۶۵ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۵/۶۵ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "قوامین" و "مسکن" در دی ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به

ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - دی ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (دی ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۱۲۰/۰۱
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۱۲۳/۳۴
۳	بانک قوامین	۱۵۱/۰۸
۴	بانک سرمایه	۱۶۸/۳۴
۵	بانک کارآفرین	۱۷۲/۶۳
۶	بانک مسکن	۱۹۰/۵۱
۷	بانک صادرات ایران	۱۹۶/۷۶
۸	بانک توسعه تعاون	۲۱۰/۰۶
۹	بانک تجارت	۲۱۳/۸۴
۱۰	بانک ملت	۲۱۹/۸۷
۱۱	بانک سپه	۲۲۰/۶۴
۱۲	بانک آینده	۲۲۴/۹۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (دی ۹۷)
۱۳	بانک ایران زمین	۲۳۰/۲۲
۱۴	بانک رفاه کارگران	۲۳۲/۶۴
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۳۳/۲۹
۱۶	بانک دی	۲۴۵/۶۵
۱۷	بانک گردشگری	۲۴۶/۴۷
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۲۴۸/۵۲
۱۹	موسسه اعتباری نور	۲۵۴/۰۹
۲۰	بانک شهر	۲۵۹/۵۰
۲۱	بانک سینا	۲۶۷/۰۹
۲۲	بانک کشاورزی	۲۷۶/۷۴
۲۳	بانک انصار	۲۸۷/۶۰
۲۴	بانک ملی ایران	۲۹۳/۲۵
۲۵	بانک سامان	۳۰۱/۰۲
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۳۶/۲۲
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۳۴۵/۳۰
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۳۴۶/۵۲
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۵۴/۱۰
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۶۸/۲۳
۳۱	بانک خاورمیانه	۴۰۷/۶۹
۳۲	بانک پارسیان	۵۱۱/۸۳
۳۳	بانک اقتصاد نوین	۵۸۱/۷۳
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱،۱۲۶/۵۱
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۲۵۸/۱۹

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۵۸/۱۹ ریال را در دی ماه ۹۷ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند (۰/۸۰ درصد رشد منفی). همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در دی ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۲۰/۰۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۲۳/۳۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۱۲۶/۵۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "اقتصاد نوین" با ۵۸۱/۷۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۵۱۱/۸۳ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده

به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای دی ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (دی ۹۷)
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۵/۱۹
۲	بانک شهر	۱۶/۳۲
۳	بانک صنعت و معدن	۲۸/۵۹
۴	بانک خاورمیانه	۲۹/۶۱
۵	بانک کارآفرین	۴۰/۸۷
۶	بانک سینا	۵۹/۵۴
۷	بانک پارسیان	۷۹/۰۳
۸	بانک ملت	۸۶/۰۸
۹	موسسه اعتباری نور	۹۴/۳۹
۱۰	بانک صادرات ایران	۹۶/۸۷
۱۱	بانک گردشگری	۱۰۰/۸۴
۱۲	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۰۱/۰۴
۱۳	بانک آینده	۱۱۰/۷۱
۱۴	بانک سامان	۱۲۴/۹۹
۱۵	بانک دی	۱۲۸/۶۰
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۴۱/۸۱
۱۷	بانک تجارت	۱۵۷/۶۱
۱۸	بانک ایران زمین	۱۵۸/۷۷
۱۹	بانک سرمایه	۱۵۹/۶۱
۲۰	بانک پاسارگاد	۱۶۰/۲۷
۲۱	بانک مسکن	۱۶۷/۲۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (دی ۹۷)
۲۲	بانک رفاه کارگران	۱۷۰/۰۳
۲۳	بانک قوامین	۱۸۳/۴۵
۲۴	بانک ملی ایران	۲۰۶/۸۸
۲۵	بانک توسعه تعاون	۲۲۵/۱۲
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۲۷/۶۴
۲۷	بانک انصار	۲۳۸/۵۱
۲۸	بانک حکمت ایرانیان	۲۴۷/۵۸
۲۹	بانک اقتصاد نوین	۲۶۱/۶۴
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۶۶/۰۳
۳۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۸۳/۹۶
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۳۴۷/۴۰
۳۳	بانک سپه	۳۸۰/۷۵
۳۴	بانک کشاورزی	۴۰۵/۳۱
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۵۲۲/۰۴
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۴۱/۸۱

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در دی ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۴۱/۸۱ ریال (۷/۴۹ درصد نرخ رشد منفی نسبت به آذر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این افت کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.م.ب. بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد.

در این بین، در دی ماه ۹۷، بانک " توسعه صادرات ایران" با ۵/۱۹ ریال و پس از آن بانک "شهر" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۱۶/۳۲ و ۲۸/۵۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش

پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۲۲/۰۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۴۰۵/۳۱ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "سپه" با مبلغ ۳۸۰/۷۵ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی دی ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به مهر ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های دی ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۸۵۸ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۰۴۲ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۱۵ و ۲/۰۵ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در دی ماه ۱۳۹۷ با رشد ۱/۹۷ درصدی به نزدیک به ۹،۴۲۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۶/۹۳ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه، ۱۰/۸۷ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۲۰ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های دی ماه ۱۳۹۷ با ۸۸/۲۰ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۰/۰۰ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۴، هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه ۲۲۶ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۱/۶۰ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه ۱/۱۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۵۸۰ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه با ۱،۲۱۶ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۱/۱۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول دی ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه با ۲۷/۴۷ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ماه ۱۳۹۷ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۴۳/۹۹ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی دی ماه ۱۳۹۷ در قیاس با آذر، ۴/۶۷ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۶/۸۳- درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی دی ماه ۱۳۹۷ نسبت به آذر ماه به سبب افزایش ۲/۸۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۱/۷۸- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۶/۸۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۴۰،۵۷۲،۵۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۴۲ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۳۱،۴۱۸،۲۲۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۸/۸۸٪ درصد معادل ۴۷۴،۶۷۴،۴۰۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در دی ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به آذر با رشد ۹/۸۷- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۰/۲۰- درصدی، ۱/۳۲- درصدی، ۵/۲۴- درصدی، ۵۲/۷۱- درصدی و ۵/۷۵- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده دی ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آذر بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در دی ماه ۱۳۹۷، ۹۹/۲۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آذر ماه رشد ۰/۵۱ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۲/۰۸ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در دی ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "تجارت الکترونیک پارسیان" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در دی ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در ماه دی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۲۶ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" علی‌رغم ثبت بیشترین کاهش، اما بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی

از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس-های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در دی ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۷۷ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با ۳۹/۶۰ درصد و ۹۱/۶۹ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهد.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۰۲ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۸/۳۳ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۸۲/۸۷ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک

پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در دی ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش مواجه شده و نرخ رشد منفی ۲/۶۵ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل ۱۰/۰۹ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت نوین آرین" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۳۶ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در ماه دی سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۹۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در دی ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین

تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالادر بازار این ابزار بوده است. میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. در دی ماه ۹۷ میزان تمرکز در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" از تمرکز بر طبقه تمرکز ملایم به طبقه رقابتی منتقل شده و این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ای، در حوزه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در دی ماه نسبت به آذر ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی رشد مثبت را تجربه نموده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه نسبت به آذر ماه رشد مثبت ۱/۰۸ درصدی داشته است و نرخ رشد تنها در دسته "کارت هدیه و بن کارت" منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته کارت "برداشت" و "اعتباری" با رشد منفی و در دسته کارت "هدیه و بن کارت" با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و "کارت برداشت" در طبقه تمرکز "ملایم" قرار گرفته اند.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش های صادر شده و پذیرش شده در دی ماه ۹۷ به بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرک، مشاهده می گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش های پذیرش شده و بانک های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش های صادره هر بانک با تعداد تراکنش های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می دهد که به ترتیب بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده اند و کمترین سهم به بانک های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادر کنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در دی ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با $2/73$ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (آذر ماه) میزان $120/34$ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ $38/20$ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ $215/97$ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی $258/19$ ریال را در دی ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند ($0/80$).

درصد رشد منفی). در دی ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۲۰/۰۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" ب با ۱،۱۲۶/۵۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در دی ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۴۱/۸۱ ریال (۷/۴۹ درصد نرخ رشد منفی نسبت به آذر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این ادامه افت نرخ رشد در کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.مبنی بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد. در کل بانک‌های صادرکننده در دی ماه ۹۷، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۵/۱۹ ریال و پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۲۲/۰۴ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شب"ی^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

^{۳۹} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۲} IBAN International Bank Account Number

^{۴۳} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۱} PC-POS / I POS (Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/I P در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۲}Internet Payment Gateway

^{۵۳}Mobile Payment Gateway

^{۵۴}In-Store

موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل

انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$*۱۰۰ = \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$*۱۰۰ = \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبانی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } i}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } i}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 91/12	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/54	▲
Shaparak network error	% 0/38	▲
Issuer error	% 5/38	▼
Cardholder Error	% 91/52	▲
Business error	% 1/19	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/25	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/026	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 35/15	▲

4

Electronic card payment network market indices in Jan 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/794	▲
The lowest effectiveness	Pardakht Electronic Sepehr	0/525	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 0/614	▼
The lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 0/026	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Novin Arian	% 35/76	▲
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 10/09	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share					
The highest value share of transactions		% 24/22 Behpardakht Mellat		% 24/08 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions		% 20/95 Behpardakht Mellat		% 25/59 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal					
Internet Payment Gateway		% 33/33 Pardakht Electronic Saman		% 30/35 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway		% 34/80 Asan Pardakht Persian		% 52/39 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/76 Behpardakht Mellat		% 23/39 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals					
Internet Payment Gateway		% 30/95 Asan Pardakht Persian		% 21/90 Parsian Bank	
Mobile Payment Gateway		% 32/96 Pardakht Novin Arian		% 60/06 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/08 Behpardakht Mellat		% 23/55 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index					
Internet Payment Gateway		2,065		1,369	
Mobile Payment Gateway		2,929		4,218	
EFTPOS		1,426		1,997	
The highest share of issuing banks in number of active cards					
Prepaid card		Parsian Bank	% 22/54		
Credit card		Bank Mellat Iran	% 52/55		
Debit card		Bank Melli Iran	% 22/41		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 15/45	▶
---	---------	---

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/67	▶
---	--------	---

Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,857,928,847	▲
------------------------	---------------	---

Value of transactions	2,041,518,064 mill IRR	▲
-----------------------	------------------------	---

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Jan compared to Dec)	% 2/05	▲
---	--------	---

Monthly real growth of value of transactions (Jan compared to Dec)	% 0/08	▲
--	--------	---

Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 32/83	▼
--	---------	---

Point-to-point real growth of the value of transactions	% -3/49	▼
---	---------	---

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/75	▲
--------------------------	--------	---

Mobile Payment Gateway	% 6/04	▲
------------------------	--------	---

EFTPOS	% 88/20	▼
--------	---------	---

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 93/78	▼
-----------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 6/22	▲
---------------------------------------	--------	---

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 81/65	▼
------------------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 12/52	▲
---------------------------------------	---------	---

Balance Inquiry	% 5/82	▲
-----------------	--------	---

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,686/60	▲
-------------------------------	----------	---

EFTPOS	1,215/65	▲
--------	----------	---

Mobile Payment Gateway	192/85	▲
------------------------	--------	---

Internet Payment Gateway	278/10	▲
--------------------------	--------	---

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	31/14	▲
-------------------------------	-------	---

EFTPOS	27/47	▼
--------	-------	---

Mobile Payment Gateway	1/88	▲
------------------------	------	---

Internet Payment Gateway	1/79	▲
--------------------------	------	---

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,504,125 Tehran	▲
--	------------------	---

The most change in the number of active EFTPOS terminals	17,315 Khuzestan	▲
--	------------------	---

The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/179 Yazd	▲
---	------------	---

The most number of EFTPOS transactions per capita	43/99 Hormozgan	▲
---	-----------------	---

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	699/86	▲
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شپارک»

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است